

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

100 LET HISTORIE KLUBU DHK ZORA OLOMOUC

Diplomová práce

(magisterská)

Autor: Bc. Klára Sovová, Aplikované pohybové aktivity

Vedoucí práce: Mgr. Jan Bělka, Ph.D.

Olomouc 2019

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Bc. Klára Sovová

Název diplomové práce: 100 let historie klubu DHK Zora Olomouc

Pracoviště: Katedra sportu

Vedoucí: Mgr. Jan Bělka, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Abstrakt: Hlavním cílem této práce bylo popsat vznik, vývoj a historii dámského házenkářského klubu DHK Zora Olomouc za posledních sto let (1919-2019). Práce vychází z analýzy dostupných písemných materiálů z historie klubu DHK Zora Olomouc a interview s pamětníky klubu a jejich uchovaného materiálu. Na základě získaných informací byla získaná fakta ujednocena a zařazena do daného období a doplněna fotografiemi. Dále byla připravena tištěná publikace ke sto letům vzniku klubu DHK Zora Olomouc.

Klíčová slova: historie házené, historie sportu, historie sportu v Olomouci, české házená, světová házená

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Bc. Klára Sovová

Title of the thesis: 100 year history of handball club DHK Zora Olomouc

Department: Department of Sport

Supervisor: M Mgr. Jan Bělka, Ph.D.

The year of the presentation: 2019

Abstract: The main aim of this thesis was to describe the origin, development and history of the women's handball club DHK Zora Olomouc in the last hundred years (1919-2019). The work is based on the analysis of available written materials from the history of the club DHK Zora Olomouc and interviews with the witnesses of the club and their preserved material. Based on the information obtained, the facts obtained were unified and included in the given period and supplemented with photographs. Furthermore, a printed publication was prepared for the hundred years of DHK Zora Olomouc.

Keywords: Handball history, sport history, Olomouc sport history, Czech handbal, World Handball

I agree with lending the thesis within the library services.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracovala samostatně pod odborným vedením Mgr. Jana Bělky, Ph.D. a uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne:

Děkuji Mgr. Janu Bělkovi, Ph.D. za hodnotné rady, odborné vedení a veškerý čas, který mi věnoval během vypracování mé diplomové práce. Děkuji také panu Dobešovi a klubu DHK Zora Olomouc za poskytnutý materiál. Dále paní Fischerové, Lucii Fabíkové, panu Lasovskému, panu Jurášovi a panu Krejčířovi za osobní komunikace, nahlédnutí do materiálu, cenné informace a jejich čas.

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	PŘEHLED POZNATKŮ	8
2.1	Charakteristika házené	8
2.1.1	Historie házené ve světě	9
2.1.2	Historie házené u nás	15
2.1.3	Alternativy dnešní házené	20
2.1.4	Současná házená v České republice	22
2.2	Aktuální pravidla házené	22
2.3	Kvalitativně orientovaný výzkum	24
2.3.1	Interview	24
3	CÍLE PRÁCE	26
3.1	Hlavní cíl	26
3.2	Dílčí cíle	26
3.3	Úkoly práce	26
4	Metodika	27
4.1	Popis vlastního historického sběru dat	27
4.2	Analýza odborného materiálu	28
5	Výsledky	29
5.1	Počátky Sportu v Olomouci	29
5.2	Počátky ženské házené v Olomouci	29
5.3	Dvacátá léta	30
5.4	Třicátá léta	32
5.5	Čtyřicátá léta	33
5.6	Padesátá léta	35
5.7	Šedesátá léta	37
5.8	Sedmdesátá léta	40

5.9	Osmdesátá léta	42
5.10	Devadesátá léta.....	42
5.11	21. století	44
5.12	21. století - desátá léta	45
5.13	Pohár Míru.....	48
5.14	Evropské poháry.....	63
5.15	Současnost klub DHK Zora Olomouc.....	67
6	ZÁVĚR	68
7	SOUHRN	69
8	SUMMARY	70
9	REFERENČNÍ SEZNAM.....	71
9.1	Osobní sdělení - interview	72

1 ÚVOD

Historie je neodmyslitelnou součástí nejen všech sportovních klubů, ale také jednotlivých měst a daných sportů. Sport má v naší zemi velmi dlouhou tradici. Halové sporty se v České republice datují na přelomu patnáctého a šestnáctého století. Mezi tyto halové sporty patří samozřejmě také sporty míčové, jako například házená nebo naše národní česká házená, celkové házenkářský sport zažil mnoho změn, úprav pravidel, úspěchů, ale také krušných období. Je nesmírně obtížné říci s jistotou, jaký je původ házené. Některé sporty mají dlouhou a dobře zdokumentovanou minulost, ale historie házené je založena na velkém množství spekulací.

Olomoucká házená, jak ženská, tak mužská má bohatou historii a patří v tomto městě mezi tradiční sporty stejně, jako například fotbal. V Olomouci se hrála jak česká házená, tak mezinárodní házená o 11 a 7 hráčích. Klub prošel mnohokrát změnou názvu a působením, stejně tak se v klubu vystřídalospousta funkcionářů, organizačních pracovníků, trenérů a hráček, kdy velký počet jmen byl známý, jak na národní úrovni, tak i celosvětové. Popularita tohoto sportu v Olomouci zažila své vrcholné ročníky, ale také léta, kdy bojovala za své udržení mezi elitou. Hodně zdokumentovaného materiálu bohužel zaniklo při požáru a další ztrátu zažil klub při povodních. Proto primárním úkolem v mojí práci je sběr maximálního možného množství informací. Tento sběr bude probíhat ve formě kontaktování pamětníků, ale také nedávných hráček či organizačních pracovníků klubu, vedení rozhovorů s nimi, získávání různých poznámek, výstřižků a fotografií, zpracování dat z archivu klubu. Dále využiji dobovou odbornou literaturu k vykreslení tehdejšího myšlení a cítění, ale také literaturu moderní, která vnese do mojí práce zpětný náhled. Poté bude následovat sestavení historického vývoje, který bude podroben analýze. Souhrn těchto poznatků a zpracované údaje budou znázorněny v závěru práce.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Charakteristika házené

„Házená patří v současné době mezi světově nejrozšířenější a nejoblíbenější kolektivní sportovní hry“ (Nykodým et al., 2006).

Autoři Tůma a Tkadlec (2002) uvádějí, že házená je míčová hra, kde hrají proti sobě dvě družstva. Každé družstvo může mít pro utkání maximálně 12 hráčů, z nichž je na hřišti 6 hráčů a brankář. Hrací doba je určena pohlavím, věkovou kategorií a druhem soutěže (mistrovská utkání, turnajová utkání). Dospělí hrají mistrovská utkání 2x30 minut, mladší kategorie hrají kratší dobu 2x25 min. nebo 2x20 min. Přestávka mezi poločasy je 10 minut.

Házenou popisuje Tomajko (1998) jako brankovou (intenzivní) pohybovou hru, při které dochází k přímým tělesným kontaktům soupeře. Utkání je limitováno časem, v němž je pro vítězství nutno dopravit míč vícekrát do soupeřovy branky a dosáhnout tím větší počet bodů.

Táborský (2004) definuje házenou, sportovní, míčová hra, limitována hracím časem, ve kterém se dopravuje míč do branky soupeře házením. Řadíme ji mezi sportovní hry invazivní, tedy hry se společnou hrací plochou pro obě družstva. Dále spadá házená mezi týmové sportovní hry, konkrétně hry s větším počtem hráčů. Podle další klasifikace patří házená do her s přirozeným pohybem bez pomocných prostředků a mezi hry, které ovládají míč částmi vlastního těla.

Jančálek a Táborský (1973) popisují utkání házené, jako hru, v nichž se střídá maximální rychlost s postupným připravováním herních situací pro splnění herních úkolů. Racionalizace a úsilí po efektivitě herní činnosti vede k diferenciaci hráčů podle schopností a tělesných předpokladů (výška, váha apod.) do hráčských funkcí a k nácviku kolektivních řešení algoritmické povahy (herní signály, šablony apod.), k individualizaci tréninku podle hráčských funkcí a psychofyzických zvláštností hráčů.

„Gólu je dosaženo, přejde-li míč celým svým objemem za brankovou čáru mezi brankovými tyčemi. Vítězí tým, který dosáhl většího počtu branek“ (Ondřej et al., 1989).

Dle Matouška (1995) je házená fyziologicky jednou z nejvšestrannějších her zdokonalující všechny pohybové schopnosti, rychlost, sílu, obratnost i rychlostní vytrvalost. Táborský (1996) dodává, že střetnutí dvou družstev přináší napětí, neočekávané a dynamické zvraty, ve kterých se projevuje herní rozhodnost, odvaha, tvořivost, schopnost vyrovnat se s prohrou i vítězstvím. Rozvíjí se tak celá osobnost hráče.

2.1.1 Historie házené ve světě

Házená je sport, který se dnes hraje po celém světě, vznik moderní formy házené, kterou známe dnes, se datuje ke konci 19. a počátku 20. století. Jako sportovní kolektivní hra se začala házená postupně utvářet v Evropě. Někteří autoři odvozují původ házenkářského sportu do dávné historie od některých her jí podobných. Autoři se přiklání často k různým názorům vzniku házené, stejně jako k různým předchůdcům hry jako takové.

„V historii házené za zmínku stojí míčová hra zvaná episkyros, provozovaná v gymnáziích ve starém Řecku, kterou lze přirovnat k zaháněné“ (Nykodým et al., 2006, 32). Zmiňovanou hru popisoval již v roce 1975 autor Metoděj Zajíc ve své knize: *Házená v Československu a ve světě*. Autor uvádí, že hra měla dvě družstva hrající proti sobě, kdy se každé družstvo snažilo zahnat míč za soupeřovu čáru. Hra měla i rozhodčího, který aby měl lepší přehled, řídil hru tak, že stál na hromadě kamení.

Autoři Táborský a Šafaříková (1982) datují první náznaky házené ve 2. století n. l., kdy římský lékař Galénus popsal ve svých zápiscích hru zvanou Harpaston. Tato hra se hrála rukama i nohama, byla rozšířená po celém impériu a v nejrůznější podobě. Další známky předchůdců házené jsou z Iráku kolem roku 1000, kdy se hrála hra s názvem Fiyes, kterou přivedli Římané a která se později stala základem řízených míčových her. Ve středověku byly také dle autora zřizovány hry míčové, které hráli pánové i dámy jako hry společenské. Jednalo se většinou jen o házení a chytání míče nebo odrážené míče od stěny, ale nakonec se míčovny, tedy prostory pro tyto hry staly místem bálů. Obdobných her bychom podle autora našli celou řadu. Rakouský lékař Guarionius popisuje, že viděl v Itálii hru s míčem, která se hrála rukama. Dále se pak obdobné hry hrávali, také ve Francii, ale s jistotou nemůžeme říct, že to byly předchůdkyně házené.

Pro mezinárodní rozvoj házené byl klíčovým rok 1934, kdy III. kongres IAHF konaný ve Stockholmu uznal skandinávská pravidla. Pod záštitou IAHF se pak konalo 5. a 6. února 1938 v Berlíně první mistrovství světa v házené mužů. Čtyři zúčastněná družstva se střetla každé s každým, délka utkání byla pouze 2x15 minut. Druhým klíčovým mezníkem rozvoje házené se stal, zakládající kongres Internationale Handball Federation v r. 1946 v Kodani. Mezi osmi zakládajícími národními federacemi byly zastoupeny čtyři skandinávské země. Sídlem IHF bylo až do r. 1950 Švédsko. Poté byl sekretariát IHF přemístěn do švýcarské Basileje, ve které je dodnes. Německo bylo do IHF přijato až v r. 1950. I když v IHF pokračovalo, podobně jako v IAHF, společné mezinárodní řízení házené i handballu, přispěly výše uvedené okolnosti k tomu, že házená postupně výrazně dominovala. Poslední mistrovství světa v handballu se

uskutečnilo pro ženy v r. 1960, pro muže v r. 1966. Mistrovství světa v házené se konala od konce padesátých let pro obě kategorie v tříletých cyklech. V r. 1972 byla házená mužů poprvé na programu olympijských her, v r. 1976 se uskutečnil i první olympijský turnaj žen (Táborský, 2009).

Dle Táborského (2004) je významným řídicím orgánem Evropská házenkářská federace (EHF), která byla založena roku 1991 v Berlíně. Nyní sídlí v rakouské Vídni. Federace sdružuje 49 členských svazů a tři přidružené federace (Kosovo, Anglie, Skotsko). Od roku 1994 pořádá v každém sudém roce ME mužů i žen a ve dvouletých intervalech jsou organizována také ME juniorů a dorostenců.

2.1.1.1 Handball

Autor Zajíc (1975) uvádí, že koncem 19. a počátkem 20. století vznikly v Evropě čtyři velmi podobné házené a to v Dánsku, v Čechách, Švédsku a Německu. Až do konce první světové války šly tyto formy házené svojí vlastní cestou.

Dle autorů Jančálek, Táborský a Šafaříková (1989) se Handball vykrusloval z míčových her, které vznikly pro školské a turnerské potřeby na území Německa. Rozšířené byly zpočátku rozličné formy zaháněné. Odlišovaly se od sebe velikostí a uspořádáním hřiště, používaným hracím náčiním či pravidly o hraní s míčem a počtem hráčů. Konkrétně pak ze sportu s názvem raffball získala házená postupně sportovní charakter. Další hra, která ovlivnila dle autora hru handball byl Raffball, který Berlínská turnerská rada prosazovala v letech 1915-1917, jako ženskou bojovou hru. V říjnu 1917 právě v Berlíně prosadil tělocvikář Max Haiser na schůzce zástupců ženského a mládežnického turnerského výboru nový název Handball.

Ondřej et al. (1987) se přiklání k dánské sportovní formě házené a dále uvádí, že tuto formu lze považovat za první, kdy součástí dánského haandboldu bylo knižním vydáním pravidel v roce 1906.

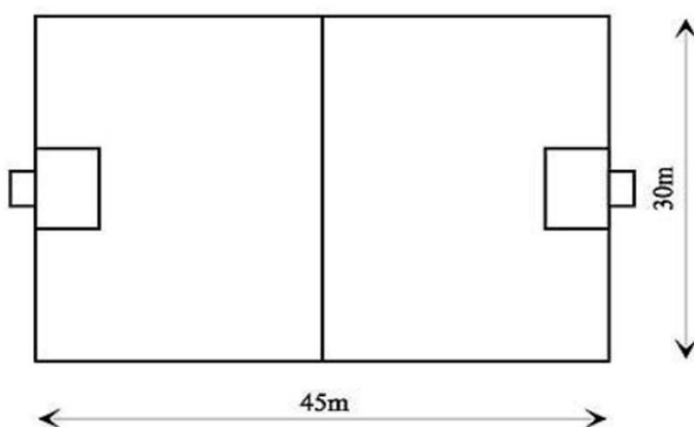
Za první formu házené lze považovat hru, kterou zavedl v Dánsku pro žáky ordrupského gymnázia učitel Holger Nielsen v roce 1898. Hra byla nazývána haandbold. Haandbold se v Dánsku poměrně rychle rozšiřoval. Již v roce 1904 byl založen dánský Haandboldový svaz, který organizoval pravidelné soutěže. O dva roky později byla vydána pravidla haandboldu knižně (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989, 15).

Předpoklady ke sjednocování pravidel handballu byly vytvářeny postupně, v souvislosti se vznikem a vývojem mezinárodních organizací. Základ nadnárodního řízení handballu byl položen v srpnu 1926. Na VIII. kongresu mezinárodní amatérské atletické federace (IAAF)

v Haagu byla vytvořena zvláštní komise, jejímž úkolem bylo řízení míčových her hraných rukama (handball, ale také národní házená, basketball, courtball, voleyball, faustball aj.). Tato komise navrhla opatření, která byla na IX. kongresu IAAF (Amsterdam 1927) přijata. Míčové hry hrané rukama byly rozděleny do tří skupin: handball, courtball, basketball. Pro první skupinu pak byla jako mezinárodně platná uznána pravidla německého handballu (házené o jedenácti hráčích). Tím přišla naše národní házená o významnou možnost mezinárodní patronace. (Táborský, 2009)

Müllermann (1960) uvádí informace o velice rychlém rozšíření této hry v Dánsku, která se hrávala jen v halách a později se jí stala jen doplňkovou hrou handbalu o 11 hráčích, která se hrávala na fotbalových hřištích. V roce 1934 Dánové společně se Švédy dosáhli, že házená o 7 hráčích byla prosazena jako mezinárodní hra se stejnými právy, jaké měl handbal o 11 hráčích. Nazývala se často "malá házená", nebo "Hallenhandball" a v severských zemích si získala velkou oblibu.

Dánský haandbold se té dnešní házené v mnohém podobal. Tým tvořilo šest hráčů v poli, kteří nesměli do brankoviště a jeden brankář. Branky byly také stejně velké jako dnes, tedy 2 m vysoké a 3 m široké, avšak brankoviště mělo tvar obdélníku (5 x 7 metrů) s hřištěm o rozměrech 30 x 45 m. Hra však nakonec splynula s německým handballem. V Německu se o něco později rozšířila házená, která se hrála na fotbalovém hřišti s fotbalovými brankami a fotbalovým počtem hráčů. Brankoviště tvořil půlkruh o poloměru 13 metrů. Tato hra, dnes již nepříliš oblíbená a hraná, se nejčastěji nazývala handball o jedenácti hráčích. (Šafaříková & Táborský, 1986, 6)

Obrázek 1. Hřiště dánského haandboldu (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989).

Podle Táborského (2007) zřejmě Dánské hnutí pomohlo tomu, že se házená začala šířit i do Švédska. Začátkem 20. století se pak na většině švédských škol objevil v poněkud jiné podobě od haandboldu tzv. handboll. Tato forma házené se hrála také převážně v halách, kdy byly rozměry hrací plochy poměrně malé. V roce pak 1907 se odehrálo první utkání mezi námořními školami v Karlskroně.

Dle studie Univerzity Addis Ababa (2011) další zemí, která se u historiků považuje za původce házené je Německo. Jednalo se o hru, která sloužila fotbalistům jako doplňková hra v letní přípravě. Hra se hrála stejně jako fotbal na dva týmy při rozměrech fotbalového hřiště. Pravidla byla taktéž stejná jako u fotbalu, výjimkou však samozřejmě byla hra rukou a nebylo povolené do míče kopat.

Zajíc (1948) také popisuje handball jako původně ruční kopanou, jejichž pravidla i rozměry hřiště byly odvozeny od kopané a tato hra byla velmi oblíbená Němci, protože byla vytvořena právě tam.

Zajíc (1975) i později zmiňuje Němce jako jednu ze zemí, která prosazovala jejich hru handball o 11 hráčích za původní ryze národní německou hru a to bez ohledu na daleko starší hry severské a české. Autor zmiňuje také prohlášení jednoho z nejstarších průkopníků v házené NSR Williho Burmeistera, který píše: "*Schelenz poznal házenou za první světové války v Rakousku jako voják, od Čechů*" (Jürgen Isberg: Die Zeit čís. 14, ze dne 5. 4. 1963, 4-5).

V tabulce 1 je uvedený přehled porovnání vzniku a vývoje národní házené, handballu a házené.

Tabulka 1. Chronologie významných událostí (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989).

NÁRODNÍ HÁZENÁ		HANDBALL		HÁZENÁ	
1892	Založen Spolek pro pěstování her české mládeže	1897	Pravidla hry Raffball	1898	Počátky haandboldu v Dánsku
1905	Pravidla vrhané s přenášením. Pravidla cílové-terčové	1917	Torball přejmenován na handball	1904	Založený dánský Haandboldový svaz
1906	Pravidla házené-cílové	1919	Pravidla handballu upravena pro hřiště na kopanou	1934	Přijetí skandinávských pravidel na III. Kongresu IAHF
1907	Založen sportovní kroužek Házená Praha	1926	Vznik komise míčových her při IAAF	1938	První MS mužů
1908	Vydaná pravidla házené - cílové	1928	Ustavující kongres IAHF	1952	Vytvoření Ústřední sekce házené
1909	Vznik svazové komise kroužků házené	1936	Olympijský turnaj mužů	1957	První MS žen
1918	Upravená pravidla národní házené	1938	První MS mužů	1972	První OH turnaj mužů
1920	Založení Československého svazu házené a ženských sportů	1948	Vznik Ústředí pro házenou o 7 a 11 hráčích při ČOS	1976	První OH turnaj žen
1930	III. ženské světové hry v Praze 1936	1949	První MS žen		
1948	Vznik Ústředí pro házenou podle dosavadních pravidel při ČOS				
1952	Vytvoření Ústřední sekce české házené				
1971	Vytvoření Svazu národní házené				

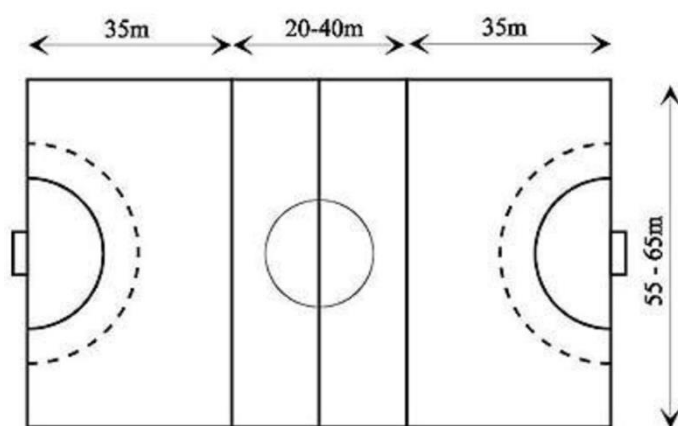
Handball (házená o jedenácti hráčích) vykrytalizoval z míčových her, které vznikaly pro školské a turnerské potřeby na území Německa. Rozšířené byly zpočátku rozličné formy zaháněné. Odlišovaly se od sebe velikostí a uspořádáním hřiště, používaným hracím náčiním, či pravidly o hraní s míčem a počtem hráčů. Dochovaly se jejich různé názvy: Ballvertreiben, Balltreiben či Parteiball, Stossball (míč nebyl chytán a házen, ale odbíjen), Schleuderball (používal se míč s poutkem), Grenzball (velký plný míč), Raffball (malý plný míč) (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989, 14).

Dle předchozích autorů provedl v roce 1919 berlínský učitel Carl Schelenz zásadní úpravy pravidel, které autoři považují za prvotní variantu dnešního handballu. Tento berlínský učitel například zavedl možnost tří kroků při uvolnění s míčem, zmenšení míče, ale také přenesl hru na větší fotbalové hřiště popřípadě hřiště na kopanou. Díky působení Schelenze na kursech Německého říšského výboru pro tělesnou výchovu v Berlíně se handball mohl rychle šířit do dalších oblastí Německa a německy mluvících zemí. Předpokladem ke sjednocení pravidel handballu byly vytvářeny postupně v souvislosti se vznikem a vývojem mezinárodních organizací. Nutno podotknout, že autoři Jančálek, Táborský a Šafaříková (1989) rozlišují vznik házené a vznik handballu jakož to dvou sportů. Ne jako dva různé směry, ale právě jako dva různé sporty, ke kterým jako třetí samostatný sport patří Národní házená.

V Československu se handbal nikdy příliš neprosadil. Do roku 1945 byl hrán československou německou menšinou, která si ustanovila v roce 1932 svůj handbalový svaz. V letech 1948 až 1951 byl handball v ČSR řízen ústředím pro házenou o sedmi a jedenácti hráčích. V roce 1948 se v Praze sehrálo první oficiální utkání českých družstev v handballu mužů. V roce 1949 se zúčastnilo naše reprezentační družstvo žen mistrovství světa a obsadilo mezi čtyřmi účastníky 3. místo. Celostátní soutěž v handballu byla vypsaná poprvé v roce 1950, naposledy v roce 1956, většinou pouze pro mužská družstva. Vyslání československého mužstva na turnaji při příležitosti světového festivalu mládeže v Moskvě v roce 1957 mělo spíše solidární charakter a bylo naší poslední oficiální handbalovou akcí. (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989, 16)

Handball se hrál podle platných pravidel IHF, které uvádí Jančálek, Táborský a Šafaříková (1989). Hřiště mělo obdélníkový tvar s rozměry fotbalového hřiště (obrázek 2.). Čára brankoviště je půlkruhová o poloměru 13 m a se středem uprostřed branky. Přerušovaná čára volného hodů tvoří půlkruh o poloměru 19 m. Čára trestného hodů je od branky vzdálená 14 m. Hřiště je dále rozděleno čarou středovou a dvěma třetinovými čarami. Středový kruh má poloměr 9,15 m a se středovou čarou spoluurčuje postavení družstev při výhozu. Na hrací ploše může být z jednoho družstva současně nejvýše jedenáct hráčů. Hráči se mohou pohybovat po

celé herní ploše s výjimkou prostoru obou brankovišť, které jsou vyhrazené pro brankáře. V obraně nebo útočné třetině družstva se však smí nacházet současně maximálně šest hráčů. Míč se smí držet maximálně tři vteřiny a s míčem je možné udělat nanejvýš tři kroky. Dovoleno je také dribling, který však nesmí být přerušovaný. Převážná část pravidel handballu je blízká pravidlům házené. Další přechod z handballu hrajícího jedenácti hráči na stejně jmenovanou hru, hrající však o 7 hráčích jsem již zmiňovala v předešlé kapitole: Historie házené ve světě. Tato hra je s drobnými změnami aktuální forma házené velice populární jak ve světě, tak u nás v České republice.

Obrázek 2. Hřiště handball (Jančálek, Táborský & Šafaříková, 1989)

2.1.2 Historie házené u nás

Zajíc (1948) uvádí jako zlomový okamžik pro házenou datum 1890, kdy císařsko-královské ministerstvo školství ve Vídni vydalo výnos, který nařizoval školám zařadit povinné 2 vyučovací jednotky sportovních her v jednom týdnu. Důsledkem tohoto nařízení byl masový příliv mládeže na hřiště. Učitelé, kteří tyto hry organizovali, zjistili, že jim schází hry pro dospívající mládež. Ze sportovních her tu byla jen kopaná a tenis. Tenis pro svoji materiální a organizační náročnost nepřicházel v úvahu a fotbal kvůli přežívajícímu odporu veřejnosti mnohde vůbec nesměli hrát. Z tohoto důvodu se začaly zkoušet a vymýšlet nové hry.

V českých zemích se v období Rakousko-uherské monarchie začala rozvíjet národní házená. Podobně jako ve skandinávských zemích se o jejich rozkvět postarali především učitelé tělesné výchovy. Byla to právě česká házená, která v prvních letech ovlivnila rozvoj mezinárodní házená u nás. V roce 1918 vznikla zásluhou Jaroslava Trantiny první pravidla

národní házené. Organizační strukturu dostala házená dne 22 února 1920, kdy byl založen Československý svaz házené a ženských sportů (Táborský, 2009).

Dne 22. 2. 1920 bylo v Praze utvořeno ústředí házené, které nazvali Československý svaz házené a ženských sportů. Složitý název ukazuje, že chtěli organizovat především házenou žen a vedle toho i ostatní ženské sporty. Budoucnost ukázala, že Svaz již od svého vzniku organizoval házenou žen i mužů a z ostatních ženských sportů jen lehkou atletiku (Zajíc, 1975).

III. ženské světové hry se konaly v roce 1930 v Praze a vedle jiných sportů se zde konalo také mistrovství světa v české házené žen. Prvním mistrem světa se stalo Československo před Jugoslávií a Polskem. Na těchto Světových hrách se konalo mistrovství světa žen také v handballu o 7 hráčcích za účasti dvou družstev. Další ženské světové hry se konaly v Londýně v roce 1934 a byly posledním samostatným podnikem FSFI. V jejich rámci se konalo druhé mistrovství světa v české házené. Účastnila se ho pouze dvě družstva a titul získala Jugoslávie, která porazila Československo 6:4. Po tomto podniku FSFI tiše zanikla a tím česká házená ztratila nadobro mezinárodní půdu. Tímto vlastně také končí pokus o zmezinárodnění české házené a svůj souboj na mezinárodní úrovni s ostatními házenkářskými sporty česká házená prohrála. Přesto ji nelze upřít snahu, vždyť ve 20. letech 20. století se česká házená hrála ve Francii, Polsku a Jugoslávii (Zajíc, 1948, 35)

Během druhé světové války dle autora Zajíce (1975) dosáhla házená přes veliké překážky nebývalého rozmachu. Bylo velice divné, že Německo nechalo náš národ hrát českou házenou a nenutili nás hrát jejich handbal, tehdy hraje o 11 hráčích. Až později vyšlo najevo, že určité snahy o zavedení handbalu u českých klubů proběhlo, ale velice často se setkávali s nezájmem a jejich trpělivost nebyla dostačující. V roce 1944 pak Němci zvolili jiný způsob a všichni trenéři byli svoláni do sokolovny v Průhonicích u Prahy k nácviku právě handbalu o 11 hráčích, účast pozvaných byla povinná, pod trestem zastavení činnosti klubů české házené. Z tohoto důvodu se nemůžeme divit, že pozdější prosazování handbalu po konci druhé světové války bylo velice těžké.

Autoři Velíšek a Táborský (1998) uvádí, že na hřišti Sparty na Letné došlo pak 30. 11. 1947 asi před 200 diváky k utkání ZJŠ Sparta Bratrství - Sokol Úvaly 11:9. Tomuto prvnímu utkání v handbalu o 7 hráčích u nás byli přítomni zástupci Svazu, COS, Svazu DTJ, pražských oddílů a z Moravy ze Sokola Brno IV. a z SK Zidenice. Po zápase proběhlo mnoho debat a názorů, jedněm se hra líbila více, jiným méně, jedni byli nadšeni, jiní zklamání a tak se rozhodlo až daleko později o osudu handbalu o 7 hráčích u nás. Rozcházelí jsme se ve dvou táborech, které měly rozdílné názory na celý problém.

Házená jako taková o 7 hráčích (handbal) se tedy dostala do Československa v roce 1947. Její komplikovaný vývoj až do roku 1953 zmiňuje také ve své knize: *Teorie a didaktika házené*, autor Jaroslav Matoušek. Dle autora po období zákazu dostává v roce 1953 zelenou a to je mezník prudkého rozvoje házené v našich zemích. K zařazení házené do školních osnov svědčily mnohé přínosy této sportovní hry. Bylo to jednoduché a laciné vybavení hřiště, jednoduché technické pomůcky ke hře a prosté vybavení hráčů. Jelikož házená se hraje ve větším počtu hráčů, je tak vhodná pro tehdejší zaměstnání žáků početnějších tříd. Pravidla jsou velmi jednoduchá a pohyb hráčů po hřišti je velmi přirozený. Hra má bojovný charakter a je zde také prvek zařazení síly při střelbě.

Postupem času zažívala házená rozvoj, přibývala další družstva a také v mládežnických kategoriích a konkrétně dorostenecké a juniorské reprezentační družstva se účastnila mezinárodních turnajů. Kolem roku 1965 dle Zajíce (1975) československé házenkářky neudržely krok se světovou špičkou. Sjednocená tělovýchova oslavila dvanácté výročí osvobození a uspořádala III. Celostátní spartakiádu, kdy v rámci této události byl uspořádán také házenkářský turnaj v kategorii mužů i žen. V tomto období také rozhodl mezinárodní olympijský výbor, že házená o sedmi hráčích se bude hrát právě na XX. Olympijských hrách. V roce 1967 pak muži získali nejvyšší titul a stali se mistry světa. V dalších letech házená zažívala krušnější chvíle, kdy mezi nedostatky patřila především nedostatečná výchovná práce minulých let, také kvalita práce s reprezentací nebyla na dostačující úrovni a neměli jsme ani jedno družstvo, které by se mohlo rovnat zahraničním špičkám. Roku 1972 se konečně vyřešili některé důležité situace, jako například reprezentace žen a zvolení nového trenéra, a to pana Mráze. Mohla tak začít příprava na mistrovství světa, v rámci této přípravy odehráli družstva mužů i žen několik mezinárodních utkání. Autor také dodává, že po roce 70. byla důležitá změna pravidel, kterou uvedl československý svaz házené, a to, že se všechna utkání nejvyšší soutěže budou hrát ve sportovních halách, na což doplatila spousta sportovních klubů, hlavně z důvodů finančních prostředků.

Po listopadu 1989 došlo k vytvoření Československé konfederace sportovních a tělovýchovných svazů (ČSKSTS) a Československý svaz házené se stal jejím členem. V roce 1990 jsme organizovali mistrovství světa mužů. V tomto období jsme se také (zejména osobou Jaroslava Mráze) významně podíleli na vzniku EHF. Jedna z přípravných schůzek se konala v Praze. Po rozdělení Československa a vzniku České republiky k 1. 1. 1993 se ujal Český svaz házené - nadále sdružený v Českém svazu tělesné výchovy (ČSTV) - řízení mezinárodního styku a samostatné české reprezentace. V neustále se rozšiřující a vyrovnávající konkurenci je jakýkoliv úspěch neobyčejně obtížný. Přesto ani po rozdělení

Československa neztratila reprezentační družstva České republiky svůj kontakt s elitou (Táborský, 2009).

2.1.2.1 Česká / Národní házená

První pokus o hru, při níž se hrál míč rukama, učinil Václav Karas, učitel tělocviku na smíchovské reálce, který popsal v červnu 1905 v brněnském odborném časopise *Výchova tělesná hra vrhaná s přenášením*. Tuto novou hru, předchůdkyni naší české házené, vytvořila si sama mládež na hřišti a použila při tom prvků z kopané. (Gargela et al., 1955, 7)

Autoři Choutka, Dobrý a Rovný (1973) uvádí jako předchůdce házené hru cílovou, která však brzy zanikla a o řadu let později právě již zmiňovaný profesor Václav Karas v Praze zavedl vrhanou s přenášením, která se podobala dnešní házené jak velikostí hřiště, tak počtem hráčů.

Hřiště vrhané s přenášením bylo křížem rozděleno na čtyři čtvrtiny a devět hráčů nesmělo ze svých čtvrtin vycházet. Každé družstvo si určilo dvě trojice útočníků, dva pomezí obránce a jednoho brankáře. Dále Karas, profesor na reálce na Smíchově udával, že se vrhaná s přenášením vyvinula z metané. Během této hry museli hráči zachovávat určitou hráčskou funkci, na kterou dohlížel tzv. vrchník, kterým byl buď brankář, nebo předák. Hráči si mohli přihrávat a útočníci s míčem mohli kličkovat a střílet. (Choutka, Dobrý & Rovný, 1973, 71)

Hru cílovou, kterou zmiňovali předešní autoři, popsali ve své knize také Jančálek, Šafaříková a Táborský (1989) dle profesora Klenky z roku 1906, který tuto hru propagoval v publikaci *Tělocvičné hry pro chlapecké školy*, tyto poznatky dále upravoval jeho spolupracovník Křištof, který vytvořil v roce 1908/1909 pravidla stejnojmenné hry.

Křištof měl opravdu šťastnou ruku při úpravě házené. Hru sám nazýval Cílová a název házená jí dal až později. On to byl, kdo dal házené tvar, umožňující sportovní provádění, on to byl, kdo jí dal podobu, která ji zařadila jako novou původní českou bojovou hru mezi ostatní cizí hry sportovní (Zajíc, 1948, 24).

K autorovi se přiklání také již zmiňovaní autoři Jančálek, Šafaříková a Táborský (1989), kteří uvádí, že úpravou pravidel, dal Křištof házené charakter sportovní hry. Roku 1908 byl sehrán zápas mezi družstvy Strakovy Akademie, na které Křištof učil, o kterém referoval i tisk. Ve stejném roce byla vydána pravidla hry pod názvem Házená (cílová) v nakladatelství B. Kočího v Praze. Profesor Křištof byl velmi nadšeným propagátorem a organizátorem, zasloužil se nejen o vydání házené (cílové) a to v češtině, ale přeložil ji i do němčiny a esperanta. Žesperantský časopis tato pravidla 1908 uveřejnil.

Dle Honse (1989) se Krištof podílel na zakládání sportovních kroužků v Praze. Družstvo tvořilo 7 hráčů, ale dokonce se hrávalo ve smíšených devítičlenných týmech, které tvořili čtyři muži a zbytek ženy. V týmu byli vždy tři útočníci, záložník a brankář, ostatní hráči pak jako náhradníci. S míčem neměli hráči udělat více než tři kroky a byla dle pravidel zakázána hra pěstí.

Gargela et al. (1955) zmiňují, že se Krištof pokoušel uplatnit Národní házenou také za hranicemi, kdy v časopise Esperanto, který vycházel v Ženevě, uveřejnil článek instrukčního a propagačního charakteru v roce 1908 právě o naší Národní házené.

Český olympijský výbor zařadil házenou v roce 1911 do programu svých slavností, na nichž hrála dvě sedmičlenná družstva mužů a dvě devítičlenná smíšená družstva. V r. 1912 byla házená předváděna na VI. sokolském sletu. V době první světové války však všechny kroužky házené zanikly a házená byla hrána jen na tehdejších středních školách (Gargela, 1955, 8)

Po válce probudil dle Zajíce (1975) házenou k životu Jaroslav Tratina, který také vydal upravená pravidla. Začaly vznikat nové kluby a v roce 1919 bylo uspořádáno neoficiální mistrovství republiky v házené žen, kdy titul získal klub SK Pardubice. První mistrovství mužů se uskutečnilo až v roce 1923 a vítězem se stal SK Hodolany z předměstí Olomouce.

V roce 1926 dle Zajíce (1948) zažívala házená velice krušné chvíle, kdy svaz házené jako organizace ženská sloužila hlavně jako průprava pro lehkou atletiku. Tenkrát podle autora nastaly opravdu těžké časy a házená nezanikla jen díky svým hodnotám, kterými udržovala svoji oblibu jak u dívek, tak u chlapců. Dalším důležitým faktorem udržení házené bylo pár opravdu skalních činovníků.

Autoři Gargala et al. (1955) uvádějí, že velký vzestup měla házená překvapivě za doby okupace. Hlavním důvodem byl rozpad tělocvičných jednot, které se zrušily a mládež tak nemohla cvičit a hromadně přešla do sportovních klubů. Stoupla obliba míčových sportů, do kterých patřila samozřejmě také házená. K autorovi se přiklání také Zajíc (1975), který uvádí, že se házená stala rázem vlasteneckou záležitostí a protiněmeckou hrou. Zajíc (1945) již tenkrát ve své knize: *Dějiny házené* zmiňuje, že také za dob války se sjednotil národ dokonale dohromady, což se projevilo i ve sportu, respektive v házené.

Gargala et al. (1955) popisuje konec války jako nástup nové hry handbal, která se taktéž dostala i k nám, avšak českou házená hraje naše mládež stejně ráda. Vzniká také házená o sedmi a jedenácti hráčích.

Od roku 1948 se na území Československa začaly oficiálně hrát dvě házené. Házená podle českých pravidel a házená podle mezinárodních pravidel a to jak o 7 hráčích, tak i o 11 hráčích.

Tento dualismus upřesnil poměry v ústředí, ale daleko ještě ne v hnutí. Rozšíření mezinárodní házené pomáhaly kursy, mezistátní utkání muž i žen, úspěšný start československých žen na mistrovství světa v házené o 11 hráčcích apod. V roce 1950 začaly první celostátní a dlouhodobé soutěže mezinárodní házené v Československu (Zajíc, 1975, 15)

Poslední pokus o uhájení převahy národní házené nad házenou byl učiněn v r. 1951. V únoru tohoto roku byla rozhodnutím orgánů Československé obce sokolské (plnila tehdy funkci obdobnou dnešnímu ČSTV) sloučena obě házenkářská ústředí. Nově vytvořená komise potlačovala administrativními zákroky rozvoj handballu, a zejména házené. Tím se rozpory jen vyhrotily a koncem r. 1952 došlo k definitivní organizační rozluce vytvořením Ústřední sekce české házené a Ústřední sekce házené. Tyto názvy byly určeny dekretem Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport. Tehdejší oficiální název česká házená byl později podle rozhodnutí ÚV ČSTV z ledna 1971 upraven na název národní házená (Táborský, 2009).

2.1.3 Alternativy dnešní házené

2.1.3.1 Plážová házená

Táborský (2004) popisuje hru jako formu házené, která se hraje na písku, zahraniční názvy jsou pak beach handbal nebo sandball. Značná část pravidel je převzatá z házené, hraje se však na menším hřišti s písčítým povrchem a s menším počtem hráčů a odlišným míčem. Branka má stejné rozměry jako v házené, hrací plocha je o velikosti 27x12 metrů. Brankové čáry jsou ve vzdálenosti šesti metrů, jsou v poli vedeny čáry brankoviště. Všechny čáry jsou označeny vypnutými elastickými páskami, které se barevně odlišují od písčitého podkladu. Míč s protiskluzovým povrchem má obvod pro muže 54-56 centimetrů a hmotnost 350-370 gramů, pro ženy pak obvod 50-52 centimetrů a 280-300 gramů. Utkání trvá 2x10 minut hrubého času s pětiminutovou přestávkou. Každé družstvo má maximálně osm hráčů, ve hře však mohou být současně pouze tři hráči v poli a jeden brankář. V pozici brankáře nebo hráče se může vystřídat kdokoliv z hrajících v průběhu utkání, brankář však musí být vždy barevně odlišen. Hráči opouštějí hrací plochu na straně svého družstva přes postranní čáru kdekoliv mimo prostor obou brankovišť, taktéž střídající hráči mohou do hry vběhnout ve stejném prostoru, vběhnout však může teprve, když jeho spoluhráč hrací plochu opustí. Dosažené góly jsou hodnoceny jedním nebo dvěma body. Dva body získá družstvo, jestliže byl gól vstřelen ze vzdálenosti šesti metrů, tedy na brankovišti, a to atraktivním způsobem, například po otočce nebo při chycení míče v naskoku a mnoho dalších. Hráč může míč jednou vzhledem k povrchu hodit na zem,

opakovaně ho po zemi rukou popostrčit a pak ho sebrat. O vznik plážové házené se zasloužili v devadesátých letech hlavně Italové, kde se v roce 1993 seznámila s plážovou házenou také první česká klubová družstva. V české republice byl první turnaj upořádan v roce 1997, o tři roky později se konalo naše první otevřené národní mistrovství. V roce 2004 se konalo v Egyptě první mistrovství světa mužů a žen.

2.1.3.2 Mini házená

Dle Ondřeje et al. (1987) mládež do 10 let soutěží podle pravidel miniházené. Hrací plocha má rozměr o délce 26-30 m a na šířku 14-18 m. Branka je na výšku v rozměru 1,7 m a na šířku 3 m. Míč má obvod nejvýše 56 cm, doporučuje se však hrát míčem menších rozměrů a míčem lehčím. Na hřišti může být z jednoho družstva nejvíce 5 hráčů a jeden brankář.

Černý (2007) vyzdvihuje myšlenku pravidel házené, a to že prožitek ze hry by měl mít jednoznačně větší význam před konečným brankovým výsledkem a že v popředí se vyjímá radost ze hry a výchovné působení. Důležitý je nikoliv bodový zisk, ale podstata, pro kterou danou hru hrajeme. Dále autor popisuje hru jako velmi jednoduchou, založenou na běhu, skoku a hodu.

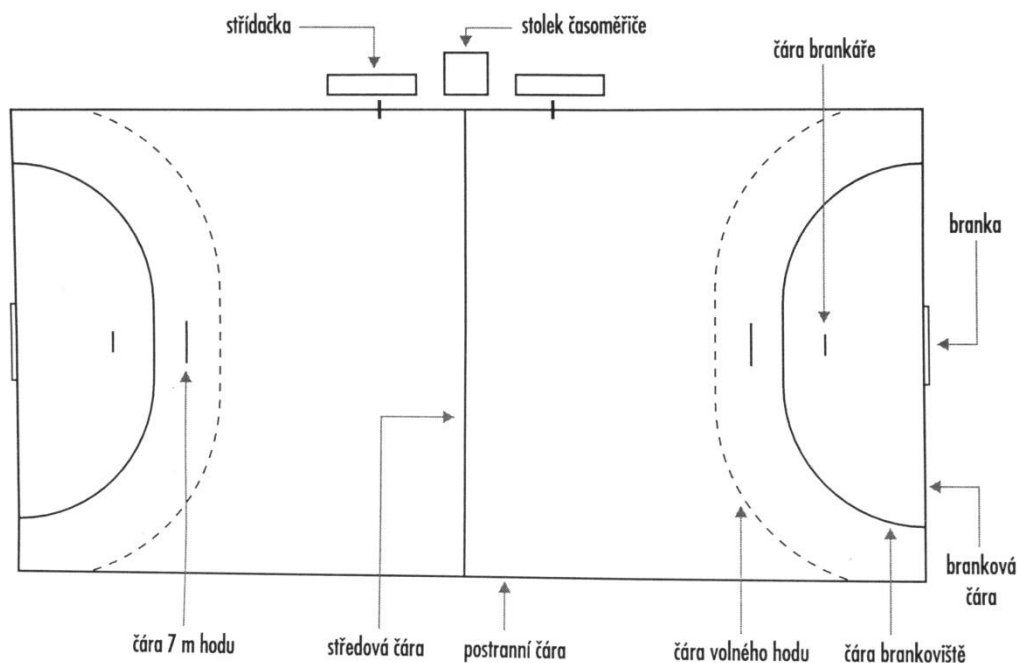
Od roku 1996 se péče o miniházenou objevila rovněž ve statutech EHF a IHF. Rozhodování o pravidlech miniházené je však nadále ponecháváno na jednotlivých národních házenkářských svazech, mimo jiné proto, že nejsou pořádány žádné oficiální mezinárodní soutěže (Táborský, 2009).

2.1.4 Současná házená v České republice

Mezi důležité řídicí orgány musíme také zahrnout Český svaz házené. Jeho prezidentem je od roku 2001 Ing. Jaroslav Chvalný, který je statutárním orgánem svazu, zastupuje ho a jedná pod jeho jménem. Nejvyšším orgánem je rada ČSH. Ta je složena z prezidenta, který je zároveň i předsedou rady ČSH, dále ze zástupců jednotlivých krajských svazů, zástupců MOL ligy, která je nejvyšší soutěží ženské házené a extraligy, která je nejvyšší soutěží mužské házené.

2.2 Aktuální pravidla házené

Hřiště je dlouhé 40 a široké 20 metrů, ohraničené a rozdělené čarami (*viz obr. 1a*). Na obrázku 1b jsou zvýrazněná brankoviště, ve kterých se smí pohybovat pouze brankáři bránících družstev. Jedinou výjimkou jsou situace, kdy se střílející hráč odrazí před čarou brankoviště, ve vzduchu nad brankovištěm vystřelí a dopadne do brankoviště. Pokud jej potom co nejrychleji a co nejkratší cestou opustí, neporuší žádné pravidlo. Na obrázku 1d je naopak zvýrazněno území, ve kterém mohou hrát hráči v poli. Brankáři mají výhodu, mohou se pohybovat i v tomto území, ale pak se na ně vztahují stejná pravidla jako na ostatní hráče v poli. Důležitý je prostor mezi čarou volného hodů a čarou brankoviště zvýrazněný na obrázku 1c. Pokud provádí družstvo volný hod, nesmí se v tomto soupeřově prostoru pohybovat žádný útočník. Stejně tak při sedmimetrovém hodu musí tento prostor opustit hráči obou družstev s výjimkou útočníka provádějícího hod. K tomu se i soupeřův brankář smí přiblížit pouze tak, aby nepřešlápl čáru brankáře. Na vyznačeném středu středové čáry musí stát útočník s míčem, aby mohla být zahájena hra (na začátku poločasu, po obdržené brance). Branky mají vnitřní rozměr 3x2 m (Tůma & Tkadlec, 2002, 9).

Obrázek 3. Popis hřiště (Tůma & Tkadlec, 2002).

Pro mistrovská utkání dospělých činí hrací doba 2 x 30 minut hrubého času. Přestávka o poločase trvá deset minut. Vítězí družstvo, které dosáhlo většího počtu gólů. Utkání řídí dva rozhodčí. Rozhodčí dává znamení k zahájení utkání hvizdem. Utkání začíná v poli výhozem družstva, které losem získalo míč. Obě družstva musí být na své polovině. Hráči se většinou zapojují do útočné i obranné činnosti. (Táborský, 2004, 18)

Předešlý autor také dodává, že při provádění všech standardních situací, musí být hráči soupeře od hráče, který daný hod provádí, vzdáleni nejméně tři metry. Mezi standardní situace patří výhoz na začátku každého poločasu, vyhazování brankáře z prostoru brankoviště, volný hod a sedmimetrový hod. Ze všech standardních situací může být přímo vstřelen gól.

Sobotka a Matoušek (1987) doplňují, že hráč může libovolným způsobem míč házet, odrážet, tlumit rukama, pažemi, hlavou a trupem, ale nesmí hrát nohou pod kolenem. Dále je hraní nohou povoleno pouze brankáři ve vlastním brankovišti. Hráč s míčem se může pohybovat nejvýše třemi kroky. Hráči v poli mohou při pohybu s míčem uplatnit jedno úderový nebo více úderový driblink. Držení míče před a po případném driblingu je nejdéle tři sekundy.

Dle pravidel Českého svazu házené (1997) je dovoleno udržovat kontakt se soupeřem zepředu pokrčenými pažemi a kontrolovat ho či kopírovat jeho pohyb. Naopak není dovoleno soupeře svírat, držet, strkat, nabírat nebo naskakovat na něj. Při porušení pravidel je hráč trestán dvou minutovým trestem, může být však nejprve upozorněn žlutou kartou, a pokud se jedná o

faul velice hrubý nebo nesportovní chování, hráč obdrží červenou kartu a musí opustit, jak hrací plochu, tak prostor střídačky. Červenou kartu hráč uvidí také v případě třetího dvouminutového trestu.

2.3 Kvalitativně orientovaný výzkum

Chrátka (2007) uvádí, že se u nás i ve světě v posledních letech velmi silně rozvíjí tak zvané kvalitativně orientované výzkumy. Základním rozdílem oproti výzkumu kvantitativního je, že kvalitativní výzkum vychází hlavně z fenomenologie, která zdůrazňuje subjektivní aspekty jednání lidí, a tudíž kvalitativně orientované výzkumy připouštějí existenci více realit na rozdíl od filozofie výzkumu kvantitativního, kdy se jedná o přesvědčení o existenci jedné objektivní reality. Mezi další rozdíly patří například odlišné cíle výzkumu či přístup a postup badatele nebo porozumění smyslu při kvalitativně orientovaném výzkumu na rozdíl od cíle vysvětlení jevu u kvantitativního. Mezi jednu z metod sběru dat u kvalitativně orientovaného výzkumu patří také interview.

2.3.1 Interview

Dle Chrátky (2007) je interview metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. Někdy se v podobném významu používá také obsahově širší český termín rozhovor. Podle autora však né každé interview je rozhovor a používání interview je proto přesnější a výstižnější. Oproti jiným metodám má interview velkou výhodu v navázání osobního kontaktu, který umožňuje hlubší proniknutí do motivů a postoje respondentů. Úspěšnost interview z velké části závisí na schopnosti výzkumníka vytvořit dobrou atmosféru. Autor uvádí dále tři rozdělení interview a to na strukturované, polostrukturované a nestrukturované. Pro tuhle práci je důležitá forma nestrukturovaného interview, u kterého musí být jasné hlavně, které informace chce tazatel získat. Tazatel se může volně vracet k nejasným nebo zajímavým bodům. Výhodou je především to, že umožňuje snadnější navázání kontaktu mezi respondentem a tazatelem, což může znamenat upřímnější projev respondenta.

Škvárová (2005) popisuje interview jako metodu rozhovoru, která je založena na přímém dotazování, tedy na verbální komunikaci výzkumného pracovníka s respondentem nebo s více respondenty. Způsoby užití této metody rozlišujeme podle několika kritérií. Podle počtu osob, které se rozhovoru účastní, rozlišujeme rozhovory individuální (výzkumný pracovník pracuje jenom s jednou osobou) a rozhovory skupinové (rozhovoru se účastní větší počet lidí), kdy se účastníci vzájemně inspirují, doplňují, vyjadřují analogické zkušenosti nebo rozdílné názory,

z nichž se často dozvíme více, než při rozhovorech individuálních. Získané poznatky je však těžší zpracovat, protože někdy mluví více lidí najednou, skáčou si do řeči apod.

Dle Skalkové (1983) nestandardizovaný rozhovor probíhá pružněji než ostatní druhy rozhovoru. I zde si však výzkumný pracovník musí připravit základní okruhy otázek, které bude klást, ale jejich obsah, pořadí a formulace závisí na tazateli, který se přitom nemusí přidržovat žádného schématu (Skalková, 1983). Základním požadavkem je formulovat otázky tak, aby ověřovaly hypotézu výzkumu, nejde o pouhé sbírání faktů nebo názorů lidí na určité jevy (Skalková, 1983).

3 CÍLE PRÁCE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem práce bylo popsat vznik, vývoj a historii dámského házenkářského klubu DHK Zora Olomouc za posledních sto let (1919-2019).

3.2 Dílčí cíle

- Provést analýzu dostupných písemných materiálů z historie klubu DHK Zora Olomouc.
- Provést nestrukturované interview s pamětníky klubu.
- Ujednotit a popsat historický vývoj házené v Olomouci v klubu DHK Zora Olomouc.
- Připravit tištěnou publikaci ke sto letům vzniku klubu DHK Zory Olomouc.

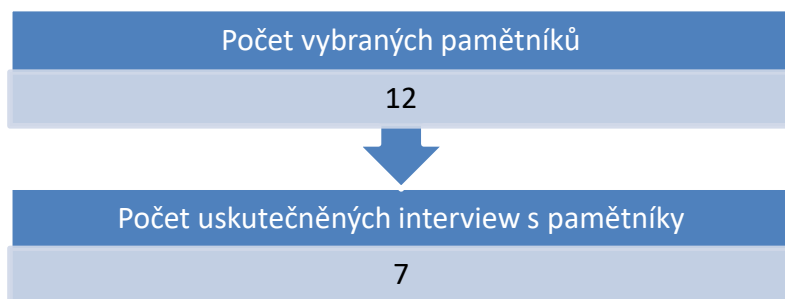
3.3 Úkoly práce

- Sjednat schůzky s pamětníky, kteří v klubu působili.
- Provést analýzu archivu klubu, rozřídít a vybrat podstatné informace.
- Zařadit získané informace do příslušného období.

4 Metodika

4.1 Popis vlastního historického sběru dat

Pro vypracování této diplomové práce bylo důležité získat mnoho informací, dat a poznatků. Při získání informací jsem v první části využívala heuristiku, jako způsob nalezení či objevení daných poznatků. Vyhledávala jsem tedy, shromažďovala a třídila prameny a literaturu. Zvolila jsem metodu studia literatury a sběr sekundárních a primárních dat dostupné z různých zdrojů. Pomocí metody indukce jsem postupovala přes historické prameny k podstatě a k abstrakci, od jedinečného k obecnému, snažila jsem se vytvořit co nepřesnější obraz skutečnosti. V další fázi jsem využila primárního sběru dat od konkrétních pamětníků, které jsem zapracovala do daného období společně s odbornou literaturou. Kritériem pro výběr pamětníku byla hlavně dlouhodobá práce v klubu, věk pamětníků a období působení v klubu dle desetiletí. Jako další byl druh činnosti v klubu, jedná se tak o hráčky, trenéry, organizační pracovníky a funkcionáře klubu. V další části jsem roztřídila a analyzovala archiv klubu DHK Zora Olomouc a vybrala vhodný materiál, ze kterého jsem sestavila grafické znázornění historických událostí a sportovních zajímavostí klubu, hráček a trenérů. V poslední fázi jsem použila metodu introspektivní, kdy jako hráčka daného klubu jsem porovnávala některá fakta či charakter období, ve kterém jsem v klubu působila.

Obrázek 4. Primární sběr dat pomocí interview od pamětníků.

V již zmiňované primární fázi jsem vybrala důležité osobnosti, organizační pracovníky, funkcionáře, bývalé hráčky a trenéry klubu a sjednala si schůzku s vybranými jedinci, kteří byli ochotní poskytnout interview. Jako techniku jsem použila individuální formu nestrukturovaného interview, kterou jsem považovala za efektivní a spolehlivou, jelikož snižuje pravděpodobnost opomenutí nezbytných skutečností, měla jsem předem připravené otázky, které byly doplněny o další informace, které zvolení pamětníci považovali za důležité. Jednalo se například o tyto otázky:

Na jaké pozici a v jakém období jste v klubu působil/a?

Jaké byly v dané době dosažené úspěchy?

Kolik hráček a v jaké v období působily v reprezentaci?

Jak se dařilo dorosteneckým a mládežnickým kategoriím v tomto období?

Co v daném období oproti jiným považujete za jedinečné a zajímavé?

Koho považují za osobnost nebo důležitou hráčku klubu v daném období?

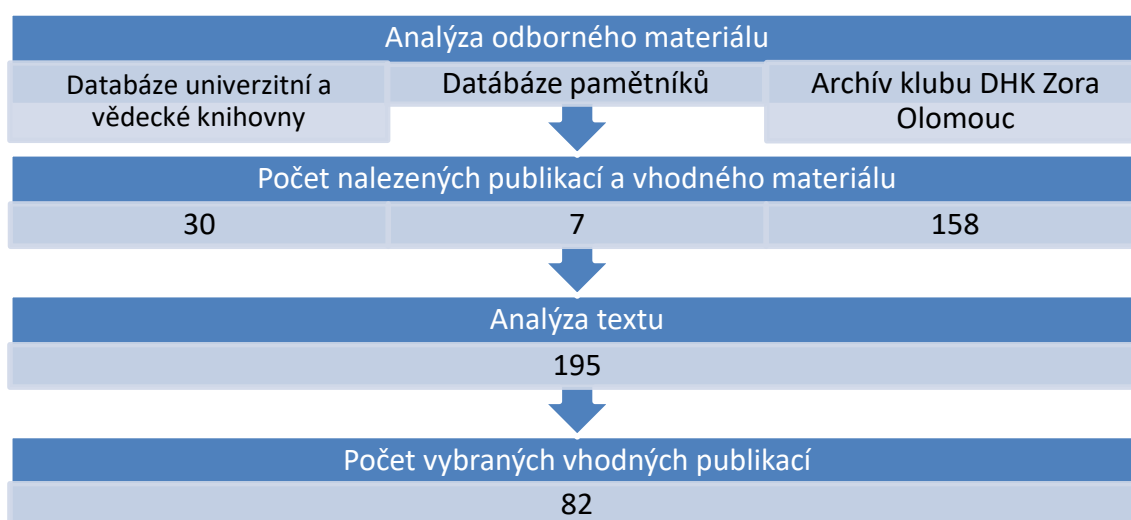
A další. Dále jsem tyto získané informace zapracovala do jednotlivého období.

4.2 Analýza odborného materiálu

Analyzoval jsem databáze Vědecké knihovny v Olomouci a Univerzitní knihovny UP Olomouc. Zadávala jsem tato klíčová slova: Zora Olomouc, házená Olomouc, DHK Olomouc, Dámský házenkářský oddíl, Zora házená, historie házené, handbal, TJ Zora Olomouc, historie házené v Olomouci, SK Olomouc házená, Hejtmánek Vítězslav.

V části analýzy historických pramenů - archívu, jsem prošla všechny získané dokumenty a materiál, jednalo se hlavně o zápisy z utkání, zápasové bulletiny, zápisníky pamětníků, seznamy hráček a jejich střelecké databáze a další materiál, následně jsem vybrala cenné a důležité informace, které jsem zpracovala a uceleně s ostatními získanými informacemi zapracovala do ucelené podoby, chronologicky jsem sestavila jejich průběh, který jsem dále interpretovala a prezentovala ve výsledkové části. Tyto dokumenty jsem získala ze soukromých sbírek pamětníků a archivu klubu DHK Zory Olomouc.

Všechny metody výzkumu se většinou vzájemně prolínaly. Pro dokreslení vývoje a situace jsem dané části doplnila o fotografické dokumenty.

Obrázek 5. Znázornění sekundárního sběru dat při analýze odborného materiálu.

5 Výsledky

5.1 Počátky Sportu v Olomouci

Město Olomouc, metropole krásné Hané, hrálo vždy v českém sportovním životě velmi významnou a důležitou roli. Je přirozeným střediskem veškerého našeho veřejného snažení a také sport má zde ty nejlepší příležitosti dosáhnouti výsledků co nejlepších. Jestliže se tak nestalo již dávno, pak to zavinil jednak nedostatek finančních prostředků, jednak nedostatek vhodných hřišť, kterých až do nedávné doby nebylo. Sportovní ruch olomoucký sahá do nejranějších začátků. Prímou sportovní činnost počal v Olomouci pěstovati v r. 1890 založený Klub českých velocipedistů (Vyjídák, 1941, 28).

Sportovní klub Olomouc ASO dříve SK Olomouc, jest nejstarším sportovním klubem olomouckým. Má krásnou tradici. Klub se nikdy neomezoval jen na kopanou, ale propagoval velmi úspěšně také ostatní sporty jako například tenis, atletiku, bruslení, veslařství, házenou a mnoho dalších. Sportovní klub Olomouc vznikl ze studentského kroužku, který si založili studenti českého gymnázia a české reálky. Rozhodnutí o řádném založení klubu padlo 1. října 1912 v Národním domě (Vyjídák, 1941, 29)

5.2 Počátky ženské házené v Olomouci

Dobeš (2006) popisuje, že olomoucká ženská házená zaujímá v historii házené československé významné místo. Vznik házené datuje jarem roku 1919, kdy tým děvčat vedl redaktor J. Riedl. Z původně asi padesáti děvčat zůstalo nakonec patnáct, které začaly pravidelně hrát házenou, v té době se hrála ještě česká házená.

Vyjídák (1941) uvádí, že SK Olomouc založil v roce 1919 také odbor ženských sportů, mezi které patřila také házená. 9. března 1919 začala tedy nová sezóna, kde mimo mužskou házenou byla také ženská.

Byli to pražští fotbalisté Union Žižkov, kteří na svých zájezdech v r. 1919 na Moravu tuto hru doporučovali. Pravidla, která nám dodali, byla velmi stručná a nejasná, takže jsme mnohému nerozuměli a upravili si hru podle svého. Hrál se v Prostějově, Olomouci, Kroměříži a Přerově (Zajíc, 1948, 330).

Dle autora Zajíce (1948) byli duší házené V. Pátek a již zmiňovaný redaktor J. Riedl. Tehdejší Olomoucký redaktor J. Riedl začal právě v novinách propagovat novou rubriku s názvem: Tělovýchova a sport. Tam současně začal dokazovat, že i ženy mají provozovati

sport, ovšem jen ten, který se pro ně hodí. Následně dal do novin výzvu, aby se dívky přihlásily do SK Olomouc. Právě Riedl s nimi začal cvičit a provozovat sporty, mezi které patřila také házená. Trenérem házené byl, Vili Pátek a družstvo mělo celkem 15 dívek, trénovalo se na hřišti u Klášterního Hradiska.

Staněk (2014) uvádí jako hlavní rozvoj házené v Olomouci, když po 1. světové válce se házená začíná hrát na dvou místech a to v Olomouci a v Přerově. Házená je hrána pod klubem SK Olomouc a první sezónu zahájil 9. března 1919, jak již zmiňuje autor Vyjídák.

5.3 Dvacátá léta

Dle Dobeše (2006) Mistrovské soutěže ještě neexistovaly, přesto děvčata již v roce 1920 sehrála 13 utkání, z nichž 7 vyhrála, celkovým poměrem branek 84:57. Stejně údaje uvádí také Zajíc (1948), který přidává ještě, že jeden zápas skončil nerozhodně a tři zápasy družstvo prohrálo. Podle Vyjídáka (1941) začal v roce 1929 odbor házené novou sezónu, ale kvůli nedisciplinovanosti v klubu byla činnost pozastavena.

Dle zajíce (1948) je hlavním úpadkem odchod Friedla a Pátka, kteří odcházejí do České Sportovní Společnosti Olomouc (ČSS Olomouc). V roce 1924 se družstvo rozešlo, ale v roce 1925 a 1926 se znovu objevuje, ale pak se rozchází definitivně. V roce 1924 brankářka ČSS, která také reprezentovala ČSR v Paříži v hodu diskem, získala právě v této disciplíně rekord.

Dle předešlého autora Vyjídáka (1941) házená pod ČSS byla provozována jen několik let. Odbor házené však byl zřízen také v klubu SK Hodolany a to roku 1921, náklady na činnost tohoto sportu byly však velmi nákladné a klub nebyl dostatečně finančně zaopatřen, proto se odbor mužské i ženské házené musel zrušit. V roce 1930 pak byl další pokus o znovu založení, avšak většina zájemců již byla v jiných klubech, které měly odbory házené. Dalším klubem, kde jsme mohli vidět dámské družstvo házené, byl SK Chválkovice, SK Černovír nebo SK Haná Nové Sady, který se později sloučil s ČSS.

Obrázek 6. SK Olomouc v roce 1920 (Zajíc, 1948).

Sestava družstva na fotografii SK Olomouc z roku 1920, první hráčka zleva: Kvasničková, Káňová, u třetí hráčky bohužel neznáme jméno, dále Kummerová, Rektoříková, Suchánková, Navrátilová, Němečková. Jedná se o nejstarší fotografii družstva, kterou se mi podařilo najít.

Obrázek 7. Dámské družstvo SK Olomouc v roce 1922 (Vyjídák, 1941).

5.4 Třicátá léta

Vyjídák (1941) uvádí, že v roce 1936 byl utvořen samostatný klub ASO Olomouc, kdy do klubu odešlo z klubu SK Olomouc spousta hráčů i organizačních pracovníků, oba kluby spolu však úzce spolupracovaly. V dalším roce autor uvádí již klub pod názvem SK Olomouc ASO. V roce 1936 v červnu se několik nadšených hejčínských dívek rozhodlo sestavit družstvo ženské házené SK Hejčín, také tento klub se však potýkal s finančními problémy, za eventuální ztráty se tenkrát postavila paní Vala Hejtmánková – Kvapilová, která byla hlavní aktérkou v překonání tohoto problému. Díky paní V. Hejtmánkové – Kvapilové odbor v SK Hejčín pokračoval. Družstvo fungovalo až do roku 1941 a nasbíralo dvě bronzové medaile na mistrovství, jako další úspěch si připsaly děvčata druhé místo v pohárové soutěži. Po zanechání činnosti odešlo několik hráček do jiných klubů.

Obrázek 8. SK Hejčín (Vyjídák, 1941).

Změnu SK Olomouc uvádí také Zajíc (1948), kdy v roce 1937 přešel klub pod název SK Olomouc ASO, uvádí tento rok také jako počátek slávy olomoucké házené a úspěchu, jakého do té doby žádné družstvo nedosáhlo.

Dobeš (2006) uvádí první účast v mistrovské soutěži klubu SK Olomouc ASO, a to v roce 1938, kdy vyhrály ženy nejprve župní přebor, poté mistrovství Moravy a později také mistrovství Čech a Moravy.

Dle autora Vyjídáka (1941) se v roce 1939 hrála házená hlavně na kluzišti, které se v leté proměnilo právě v hřiště na házenou a volejbal. Odbor házené byl znovu zreorganizován a

ženská házená byla doplněna skvělými hráčkami. Družstvo se stalo opět mistrem, když ženy zvítězily proti Národnímu SK Praha výsledkem 13:5 v Olomouci a 3:1 v Praze.

Zajíc (1948) doplňuje, že nejlepší střelkyní žen byly Weinriotová 38 branek a Stejskalová 34 branek při odehraných 15 zápasech (12 vítězných, 1 nerozhodně, 2 prohrané). Finálový boj o mistrovský titul sehrálo družstvo v sestavě: Tihelková, Rečková, Sovíková, Pláničková, Weinritová, Jonáková, Stejskalová.

Obrázek 9. Pamětní deska u vchodu na fotbalový Andrův stadion (Staněk, 2014)

Josef Ander, byl dle Staňka (2014) mecenáš olomouckého sportu a majitel klubu SK Olomouc ASO.

5.5 Čtyřicátá léta

Dobeš (2006) a Vyjídák (1941) uvádějí další zisk titulu, kdy družstvo opakovalo svůj loňský úspěch a opět dobyla Protektorátu Čechy a Morava.

Zajíc (1948) doplňuje, že zisk tohoto titulu v roce 1940 byl velmi těžký, byl to Rapid Vinohrady, s nímž v Olomouci ženy prohrály 3:4 a teprve v druhém zápase v Praze před 2500 diváky vítězstvím 5:3. V roce 1941 bylo vytvořeno také druhé družstvo žen, aby byly připraveny případné náhradnice. V tomto roce byl soupeřem o mistrovský titul NSK Praha. Družstvu se podařilo vyhrát obě odvetné utkání a znovu obhájilo titul. První utkání v Olomouci skončilo 13:5 druhé v Praze pak 3:1. V roce 1942 se plně ukázala převaha Olomouckého družstva. Za sezónu sehrála 33 zápasů s celkovým skóre 350:26. Ani jednou ženy neprohrály a

19 zápasů sehrály s dvouciferným skóre a jeden dokonce 28:0. J. Weintritová dala 202 branek, Bendová 95 a Jonáková 53. Mistrovský titul získaly opět nad NSK Praha v Olomouci 11:0 a v Praze 3:2. Titul tak získaly již po čtvrté v řadě. V tomto roce získaly ještě jeden vynikající úspěch, kdy v Moravské pohárové soutěži žen v Hranicích, kde ze 14 družstev bez porážky získaly první místo. 1943 ještě větší nadvláda žen přišla, kdy v družstvu Moravy proti Čechám v Třeboni hrálo v týmu Moravy 6 hráček SK Olomouc ASO a jen jedna z Velkého Meziříčí. Mistrovský titul získaly ženy již po páté. V Praze porazily Prahu XIX. 4:0 a v Olomouci 7:2. Kapitánkou týmu byla po celou dobu Tihelková a v roce 1944 získalo družstvo opět mistrovský titul. Ve finále prohrály ženy první zápas s NSK Prahou 6:7 před 2000 diváky, zápas byl velmi napínavý. V Olomouci však zvítězily 2:0 díky brankám Weintritové a Bendové. Vyhrály rovněž Moravskou pohárovou soutěž, a to po třetí v řadě. Za sezónu sehrálo družstvo 21 zápasů a skóre bylo 182:20. Nejvíce branek daly: Weintritová 112, Menšíková 31, Bendová 25. Šest mistrovských titulů se ještě do té doby nepovedlo žádnému družstvu získat. Družstvo drželo dlouhá leta pohromadě, až v roce 1944 bylo doplněno o Menšíkovou a Matalíkovou.

Obrázek 10. SK Olomouc Aso ve finálovém boji s Prahou XIX. v Šárce 1943 (Zajíc, 1945).

Důležitým mezníkem v historii házené je dle Dobeše (2006), jak v Olomouci, tak celkově v České republice je rok 1949, kdy byla ustanovena pravidla mezinárodní házené – handball. V této době nastupovalo Olomoucké družstvo pod názvem OD (Obchodní domy) Olomouc. Hned v prvních mezistátních utkáních 30. července 1949 proti Maďarsku byly v reprezentačním družstvu dvě hráčky z olomouckého klubu, a to Jiřina Weintritová – Nožířová a Vlasta

Pokorová. Mistrovský titul získalo družstvo do roku 1949 celkem desetkrát po sobě s výjimkou roku 1945, kdy se mistrovství nehrálo.

Autor Zajíc (1978) uvádí, že hráčky Nožířová a Pokorová daly na již zmíněném mistrovství světa v Maďarsku obě po čtyřech brankách a družstvo Československa získalo bronzové medaile.

5.6 Padesátá léta

14. ledna 1950 byla v Olomouci při krajské sekci házené zřízena „Komise pro velkou házenou“, která měla řídit házenou mezinárodní. To již ženy Sokola OD se přihlásily do prvního státního mistrovství v házené o 7 hráčích a nakonec skončily na nečekaném 3. místě. V roce 1951 byla v Olomouci vytvořena samostatná sekce pro mezinárodní házenou. Předsedou byl zvolen J. Švarc a členy: Knitl, Hacura, Valenta a Továrek (Zajíc, 1978, 11)

Padesátá léta popisuje také nynější organizační pracovník a bývalý funkcionář a chvíli i trenér klubu DHK Zora Olomouc Václav Dobeš (2006). Přiklání se k předešlému autorovi a také uvádí, že hned v roce 1950 se začaly hrát mezinárodní soutěže žen v mezinárodní házené. OD Olomouc se přihlásilo hned do prvního mistrovství ČSR a 23. 7. 1950 bylo sehráno první utkání proti Sokol Vinohrady, kdy družstvo OD Olomouc zvítězilo 2:1, když autorkou obou branek byla Matalíková. V tomto roce skončilo družstvo na 3. místě. V roce 1951 a 1952 se dle rozhodnutí ústředí ČOS nesměla mezinárodní házená o 7 hráčích hrát, ale hrála se házená o 11 hráčích na fotbalových hřištích. V roce 1953 dle autora přešlo družstvo žen do klubu Tatra Olomouc, v tomto roce zažívala házená krušné doby z důvodu finančních a z nedostatku funkcionářů. Hledala se vhodná tělovýchovná jednota, která by poskytla kvalitní růst a materiální zabezpečení jinak poměrně kvalitního družstva žen. V tomto roce se hrál přebor republiky za účasti deseti družstev a družstvo Tatra Olomouc skončilo na 2. místě. V roce 1954 se oproti předchozímu roku hrálo již systémem jaro-podzim, a tedy na dvě herní kola. Po dlouhém hledání a vyjednávání nakonec družstvo žen našlo azyl v nově se tvořící TJ Slavoj Zora Olomouc a dne 22. března 1956 vznikl nový oddíl házené působící v rámci TJ. V roce 1956 pracoval první výbor ve složení: předseda V. Svačina, organizační pracovník V. Hejtmánek, hospodář D. Petrželová, ideový pracovník M. Novák, trenér E. Lakota a vedoucí družstva M. Rychlý. V průběhu roku došlo ke změnám a předsedou byl zvolen L. Kostka, organizačním pracovníkem se stal M. Rychlý, trenérem Z. Smejkal a vedoucí družstva V. Hejtmánek. Oddíl měl při svém zrodu 25 hráček žen, 13 dorostenek a 6 funkcionářů. V tomto roce přešlo družstvo žen pod TJ Slavoj ZORA Olomouc. V roce 1957 přistoupilo vedení české

házené na novou koncepci mistrovských soutěží, přešlo se také na systém jaro-podzim, proto se v tomto roce hrála dvě kola ročníku 1957/58, mistr republiky pro rok 1957 nebyl tedy vyhlášen. Od tohoto ročníku se již hrálo stále systémem podzim – jaro. Oddíl se znovu potýkal s jistými finančními problémy a byly dokonce návrhy o přechodu do jiné TJ. Tehdy, vše pomáhal vyřešit předseda TJ Ladislav Krejčí, později pak Rostislav Dokoupil a oddíl házené se svou prací a výsledky stal sportem číslo jedna mezi devíti dalšími sporty tělovýchovné jednoty. V roce 1958 se situace uklidnila, oddíl se pustil do práce s mládeží a v provedeném náboru získal 40 nových děvčat. Oddíl házené Slavoj Zora Olomouc měl své působiště na stadionu Míru. V areálu byla 4 škvárová hřiště, zázemím byly dřevěné šatny a sociální zařízení, sklady a restaurace. V letech 1957 a 58 byl trenérem družstva žen Emil Knitl, po kterém trénování družstva převzal v roce 1958 Jaroslav Doležel, který trénoval až do roku 1961.

Obrázek 11. Trénink mládeže (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Obrázek 12. Znak Slavoj Zora Olomouc (archív klubu DHK Zora Olomouc).

5.7 Šedesátá léta

Po trenérovi Jaroslavu Doleželovi převzal družstvo úspěšný trenér dorostenek Krumplovič, který měl velkou zásluhu při práci z mládeží, na ZŠ Jiřího z Poděbrad vytvořil družstvo dorostenek, které potom v letech 1960 a 61 získalo mistrovské tituly v kategoriích mladších a starších dorostenek, bohužel u týmu žen neuspěl a jarní část družstvo dohrálo, pod vedením Vítězslava Hejtmánka od roku 1962 pak k družstvu přišel další úspěšný trenér mládeže, tenkrát z Bohuňovic Jan Tlačbaba (Dobeš, 2006).

Dle Zajíce (1978) získaly první zlaté medaile pro Zoru Olomouc mladší dorostenky v roce 1960 na přeboru republiky ve Frýdku Místku. Na nadcházejícím obrázku 10, vidíme stojící zleva: Kostka, předseda oddílu, Štěníčková, Váňová, Dohnalová, Krejčová, Vodová, Walongová, Krňávková, organizační pracovník Hejtmánek. Ve dřepu zleva: Šmídová, Seitzová, Jahnová, Rajnochová, Hausknechtová, Veselá, trenér Krumplovič.

Obrázek 13. Tým mladších dorostenek Zory Olomouc 1960 (Zajíc, 1978).

Zajíc (1978) dále zmiňuje mezinárodní utkání žen Slavoj Zora Olomouc, kdy družstvo v roce 1963 nastoupilo proti týmu juniorek Rumunska, které porazilo 6:5. V těchto letech se dle autora rozšířila mezinárodní činnost oddílu. V roce 1964 skončilo družstvo žen na 6. místě a oddíl zažil krušné chvíle, když došlo k požáru šaten. V následujícím roce se dařilo dorostenkám klubu a umístily se na prvním místě v tabulce s 17 body. Dorostenky obsadily také 2. místo na přeboru jejich kategorie ČSSR. Také starší žacky Slavoj Zora Olomouc byly úspěšné a staly se krajským přeborníkem, na celostátním turnaji krajských přeborníků pak obsadilo družstvo 3. místo.

Obrázek 13. Požár šaten (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Dobeš (2006) dodává, že po celou dobu se hrálo pouze na venkovních hřištích, nejprve na škvárovém povrchu a od roku 1965 na antuce. Stejně, jako Zajíc, uvádí Dobeš pohromu pro oddíl, kdy při požáru šaten, ke kterému došlo 1. října 1964, shořelo doslova všechno, včetně dresů, míčů, sportovní obuvi, registračních průkazů, diplomy, poháry, archiv s kronikami atd., i přesto získal Slavoj v roce 1966/67 svůj první titul Československa v nejvyšší soutěži házenkářek. Trenérem družstva byl Jan Tlačbaba, vedoucím družstva Vítězslav Hejtmánek. Na zisku titulu se podílely tyto hráčky: brankařka Jitka Dobešová, které kryla záda Marie Opichalová a do plnění mateřských povinností Zdena Hejtmánková. Hráčkami v poli pak byly nejlepší střelkyně Jarmila Matlochová a Libuše Vařáková, dále Jarmila Holčáková, Hana Zapletalová, Milena Mixová, Jindřiška Kvasničková, Alena Prokopová, Eva Zubková a Libuše Dohnalová. Mimo prvního družstva žen provozoval oddíl v tomto období další družstva. „B“ družstvo žen hrávalo převážně ve 2. lize a v jeho vedení se střídali Nožířová, Doležel a Dobeš, dvě družstva dorostenek vedl převážně Václav Dobeš, v určitou dobu J. Doležel a družstva žaček převážně Eva Rozsypalová.

Obrázek 14. Mistr republiky ČSSR Slavoj Zora Olomouc 1967 (Zajíc, 1978).

Na obrázku 12, stojící zleva: trenér Tlačbaba, Vařáková, Spáčilová, Kvasničková, Mixová, Zapletalová, Matlochová, Holčáková, vedoucí družstva Hejtmánek. Klečící zleva: Zubková, dr. Dobešová, Hejtmánková, Prokopová, Opichalová.

V ročníku 1967/68 se dle Zajíce (1978) umístil tým žen Slavoj Zora Olomouc na 2. místě, se stejným počtem bodů jako mistr republiky Bohemians Praha, ale bohužel s horším skóre.

Starší žákyně opět vyhrály oblastní přebor. V další sezóně se podařil další úspěch dorostenkám, které vyhrály svoji skupinu v lize a v přeboru ČSSR získaly 1. místo a titul přeborníka republiky. V dorostenecké reprezentaci hrály dvě hráčky oddílu, a to Biebrlová a Gregušová. Jarmila Matlochová, která patřila k oporám týmu žen, v tomto roce byla vyhodnocena jako 3. nejlepší hráčka republiky. V posledním ročníku, který začal v šedesátých letech, skončil tým žen na 6. místě.

V roce 1968 přichází do klubu z Brna hráčka Michalcová - Fischerová (osobní komunikace Jana Fischerová, 9. 6. 2019), kterou v pozdějším textu uvidíme mezi nejlepšími střelkyněmi klubu za jeho dlouhou historii. V roce 1969 se reprezentace žen, ve které působily dvě hráčky klubu, a to Vařáková s Matlochovou nekvalifikovaly na mistrovství světa přes družstvo NDR, i když tým měl velkou sílu let. Na utkání na venkovním hřišti klubu se špičkovými družstvy, jako například Inter Bratislava byla návštěvnost 1500 diváků.

5.8 Sedmdesátá léta

Hned v první sezóně sedmdesátých let se tým žen Slavoj Zora Olomouc posunul, ještě o jednu příčku dolů, podle Zajíce (1978) skončil tedy na 7. místě v lize. V tomto roce se v Olomouci odehrálo další mezinárodní utkání, kdy tým ČSSR v únoru remízoval s týmem Holandska 7:7 v té době za reprezentaci nastupovala opět Jarmila Matlochová. Tento rok byl pro ženy zajímavý, také jejich nejděším zájezdem, kdy projely NDR, Dánsko, Švédsko a Norsko. Následoval také další zájezd do Švédska, kde odehrály 7 vítězných utkání a následně v NDR, kde sehrály 8 vítězných utkání. Nakonec si ženy zahrály i v Holandsku, kde na turnaji obsadily 2. místo. Také dorostenky se za své úspěchy mohly podívat do světa, a to konkrétně na zájezdu taktéž do NDR, doma pak přivítaly družstvo Werden Bremen, které porazily. Sezóna 1971/72 byl pro ženy v lize lepší a umístily se na 5. místě. Družstvo žen B se umístilo na 3. místě. Dále se dařilo dorostenkám, které vyhrály svojí skupinu dorostenecké ligy a na přeboru ČSR obsadily 1. místo a na přeboru ČSSR 2. místo. V další sezóně dorostenky opět kralovaly a na přeborech si umístění jen prohodily, na přeboru ČSR tedy obsadily 2. místo a na ČSSR 1. místo a získaly tak přebornický titul. Krajský přebor starších žaček se hrál ve dvou skupinách, kdy jednu vyhrála děvčata Slavoj Zora Olomouc, na přeboru ČSR se pak umístily na 5. místě. V roce 1974 ženy prohrály ve finále Českého poháru s TJ Gottwaldov. V tomto ročníku se soutěž mužů i žen hrála tříkolově. Podzimní kolo venku, zimní kolo v halách a jarní zase venku na hřištích. Tento ročník, tak měl být jistou přípravou na přechod do hal. Slavoj Zora Olomouc obsadil opět v první lize žen 5. místo. Na domácím turnaji ženy hostily maďarský tým Vesprem. Na vrcholu se stále drželo družstvo dorostenek, které znovu vyhrálo přebor ČSR i ČSSR a stalo

se tak dvojnásobným dorosteneckým přeborníkem. V roce 1975 došlo k radikální změně a házená byla trvale přesunuta do hal na nejvyšší soutěži. Ženy se umístily na 6. místě s 31 body. V druhé lize žen získaly ženy B 4. místo s 14 body. Dorostenky navázaly na svůj úspěch a opět se staly mistrem přeboru ČSR a v přeboru ČSSR obsadily tentokrát 3. místo. V tomto roce se v Olomouci začíná objevovat také miniházená. V roce 1976 se dorostenky vrátily k totální nadvládě a opět se staly dvojnásobným přeborníkem, kdy ve svojí základní skupině ligy neutrpěly ani jednu porážku. Mladší žačky stejně jako dorostenky získaly přebornický titul ČSR, starší žačky pak obsadily 2. místo na přeboru ČSR. V lize žen se družstvo Slavoj Zora po reorganizaci soutěže umístilo na 3. místě. V Českém poháru, který se hrál v Kunovicích, ženy skončily na 2. místě. Na mezinárodní úrovni se družstvo žen zúčastnilo například turnaje ve Vídni, kdy porazilo tým Rakouska, Slovinska a juniorky NDR. Dále sehrály tři utkání v Polsku. V roce 1977 byl v Olomouci uspořádán krajský turnaj o neoficiálního přeborníka kraje v miniházené, zúčastnilo se osm družstev. 70. léta oddílu TJ Slavoj ZORA Olomouc nepřála v zisku dalších titulů, ale i tak se Olomoucké házenkářky řadily k nejsilnějším týmům té doby.

Ještě v roce 1973 měl jeden poločas utkání 25 minut oproti dnešním 30 minutám. Na střídače mohly být pouze 3 hráčky do pole na střídání a jedna brankářka na střídání, dalších 6 bylo již ve hře plus samozřejmě jedna brankářka v bráně. Ve stejném roce se konalo páté mistrovství světa, kde národní tým skončil na šesté pozici a za tento tým nastupovala například Jana Fischerová (Michalcová) a další hráčky klubu (osobní komunikace Jana Fischerová, 9. 6. 2019).

Obrázek 15. Družstvo žen v 70. letech (archív klubu DHK Zora Olomouc).

5.9 Osmdesátá léta

Od roku 1982 uvádí své působení v klubu nový trenér Alois Lasovský, který měl nejprve pracovat s mládeží, ale hned první rok nakonec působil v roli asistenta trenéra žen, kdy hlavním trenérem byl Zubek. Od ročníku 1981/82 hrálo družstvo II. ligu až do roku 1983/84. Lasovský působil v roli asistenta trenéra u týmu také v sezóně 1985/86, 1986/87, kdy byla hlavní trenérkou Jančíková v roce 1987/88 pak trenér Gogol. Od další sezóny se vrátil Lasovský k trénování dorostenecké kategorie. Jako trenér působil v pozdějších letech také u reprezentačních výběrů a krajských výběrů. V roce 1982 vedla v pozici trenérky družstvo žen Eva Rozsypalová, která byla také hráčkou klubu, kdy za osm sezón a 133 utkání nastřílela 100 branek. Rozsypalová hrávala na přelomu padesátých a šedesátých let (osobní komunikace, 7. 6. 2019). Ani 80. léta nebyla ve znamení zisku titulů, taktéž tohle desetiletí však patřil oddíl mezi silnou konkurencí pro všechny soupeře a to ve všech kategoriích.

5.10 Devadesátá léta

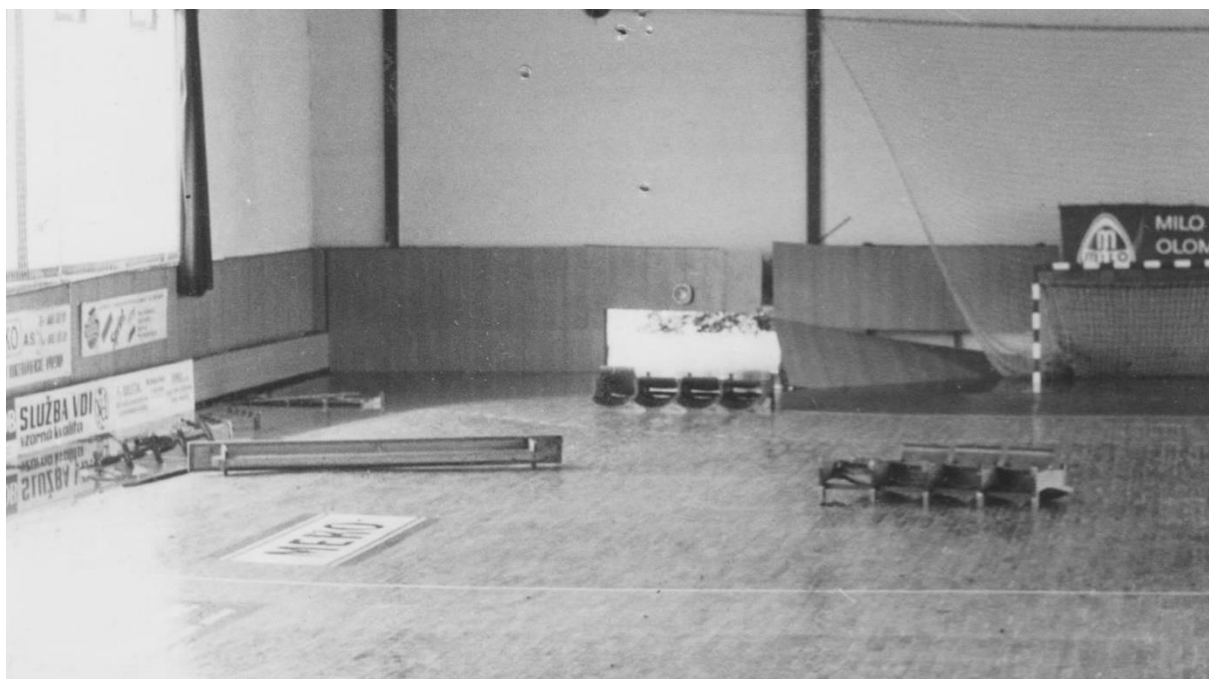
V 90. letech se název klubu ještě hodně krát změnil, a to například v roce 1993 na MILO Olomouc, poté v roce 1997 na DHK Zora Olomouc, další změna proběhla v sezóně 2002/2003, kdy družstvo nastupovalo pro názvem DHK Altermed Olomouc. Pod tímto názvem získal klub svůj první titul mistra České republiky. V dalším roce se Olomouc vrátila k předchozímu názvu, který jí zůstal až do dnešních dní, a to DHK Zora Olomouc, pod kterým se týmu podařilo obhájit titul. Lasovský popisuje, že když se pohyboval v těchto letech u reprezentace Juniorek, se zúčastnilo sedm hráček klubu DHK Zora Olomouc Mistrovství Evropy v Brazílii, kde družstvo vybojovalo stříbrné medaile. Jednalo se o hráčky: Fischerovou Janu, Hrubou Simonu, Horákovou Andreu, Navrátilovou Jitku, Gogolovou Nikolu, Steklou Petru a Pallyovou Pavlínou. V roce 1994 pak Lasovský jako hlavní trenér odjel s reprezentačním družstvem dorostenek do Anglického města Bath na olympijské hry mládeže, kde v boji o bronz prohráli pouze o dvě branky s Ruským týmem a skončili na čtvrtém místě. Jako zajímavost uvádí Lasovský, že tuto sportovní událost navštívila také královská princezna Anne Elizabeth Alice Louise, sestra prince Charlese (osobní komunikace, 7. 6. 2019).

V roce 1996/97 získaly ženy bronzovou medaili. V sezóně 1997/98 klub postihly záplavy a tým neměl, kde pořádně trénovat a výkonnost šla dolů, v této sezóně se družstvu nepodařilo dobré umístění. Následující rok se ženy však znovu vrátily mezi špičku a získaly znovu bronzové medaile, kdy poslední zápas odtrénoval Lubomír Krejčíř, který v té době působil u dorostenek a musel vypomoci trenéru Gogolovi, kvůli organizačním problémům nemohl vést tento zápas. Krejčíř v tento den hrál důležité utkání s dorostenkami o postup na přebory, který

vyhrál, a za pár hodin stál opět na střídačce právě s týmem žen. Krejčíř působil u mládeže od konce osmdesátých let, kdy získal se staršími žačkami dva mistrovské tituly. Později tento trenér získal další dva tituly s mladším dorostem a dva se starším, a to v letech 1992-1996. V poslední sezóně toto desetiletí získal tým další bronz a to konkrétně v sezóně 1999/2000 pod trenérem Lubomírem Krejčířem. V juniorské reprezentaci v roce 1997/98 hrály hráčky klubu jako, Fabíková, Kellarová, Ajglová, Škavronková a na ME skončily sedmé. (osobní komunikace, Lubomír Krejčíř, 9. 6. 2019).

Obrázek 16. Zničená hala po povodni 1997 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Obrázek 17. Zničená hala po povodni 1997 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

5.11 21. století

Hned začátkem 21. století získal v sezóně 2000/01 tým další bronzovou pozici a stejně tak tomu bylo další rok, kdy družstvu finálové boje utekly kvůli horšímu skóre. V tomto roce družstvo získalo první místo v Českém poháru. Klub se potýkal v této době s velkými finančními problémy a v sezóně 2002/03 hráčky dokonce dvakrát stávkovaly, přesto se jim podařilo získat titul mistra ČR, který hned v dalším ročníku obhájily. V roce 2004/05 došlo v A-týmu žen k velké přestavbě, kdy odešlo z týmu hodně kmenových hráček. Kolem roku 2004 byl klub zařazen do projektu města, které podporovalo čtyři družstva na nejvyšší úrovni, vedle fotbalu, hokeje a volejbalu, jsme tak mohli vidět také ženskou házenou, což výrazně pomohlo v situaci s finančními problémy. V roce 2006 reprezentovaly žen hráčky klubu DHK Zora Olomouc, a to Fabíková, Polášková, Ajglová, Škavronková, Coufalová, Stuchlová, Simerská, Arnošová. Mladé družstvo se hned v sezóně 2005/06 a 2006/07 ukázalo a získalo znovu bronzové medaile. 2007/08 se tým dostal do osmifinále Challenge cupu, kdy nakonec nepřešel přes Rumunský tým, získal také zatím svůj poslední titul mistra ČR žen, současně družstvo vyhrálo Český pohár. V roce 2008/09 získalo družstvo stříbrnou pozici a znovu vyhrálo Český pohár, velice dobře se umístily ženy v Evropském poháru, kdy postoupily až do čtvrtfinále, kdy doma prohrály velice těsně proti kvalitnímu týmu z Kodaně, na půdě soupeře

pak byla porážka už gólově vyšší, i tak to byl pro tým velký úspěch (osobní komunikace, Lubomír Krejčíř, 9. 6. 2019).

Obrázek 18. Družstvo žen DHK Zora Olomouc, mistr ČR 2007/08 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Na obrázku 11, horní řada zleva Šašková (Kelarová), Kovačiková, Kňourková, Selucká, Uličná (Marcišová), Vašková, asistent Libor Malínek. Prostřední řada: vedoucí družstva Dobeš, Kozáková, Hrbková, Spíchalová, Hejtmánková, Salčáková, Dostálová, Tomečková, Stuchlová, masér Korytář, trenér Lubomír Krejčíř. Sedící: Raníková, Černá.

V roce 2001, 2003, 2005 byla olomoucká hráčka Lucie Fabíková vyhlášena nejlepší házenkářkou české republiky. Olomoucké házenkářky patřily také zásluhou tohoto období bez pochyby k nejúspěšnějším týmům české nejvyšší soutěže.

5.12 21. století - desátá léta

V daném desetiletí 21. století získaly šest titulů mistra ČR v řadě dorostenecké kategorie, tahle éra začala v sezóně 2010/11 u mladších dorostenek zlatem a pokračovala v sezónách 2011/12 opět zlatem pro mladší dorostenky a stříbrem pro starší dorostenky, 2012/13 opět titul mistra ČR pro starší dorostenky i pro mladší dorost a dále pak tituly v roce 2013/14, 2014/15, 2015/16 pro dorosteneckou kategorii. V těchto letech dorostenky vyhrály také šestkrát Český pohár. Na zisku těchto dorosteneckých titulů se podílely hráčky nynějšího A-týmu, a to Sovová Klára, Jansová Nikola, Hurychová Markéta, Kašpárková Magdaléna, Trumpešová Jarmila, Řezníčková Diana. Poslední medaili, a to bronzovou získal A-tým v nevyšší soutěži v sezóně

2016/17. Olomoucké házenkářky patří bez pochyby k neúspěšnějším týmům české nejvyšší soutěže.

Od roku 2010-2014 působil trenér Lubomír Krejčíř, znovu v reprezentaci, tentokrát dorosteneckého a později juniorského družstva, kdy mimo trenéra našeho klubu se v týmu objevily také hráčky tehdejší dorostenecké kategorie DHK Zora Olomouc, a to Nikola Jansová, Tereza Fryčáková, Kateřina Slováková, Anežka Zuzánková, Anna Nováková a Jarmila Trumpešová.

V roce 2012 byla vyhlášena nejlepší hráčkou České republiky brankářka žen Barbora Raníková. V roce 2010/11 skončil tým žen na 7. místě, 2012/13 na 5. místě, 2013/14 na 5. místě, 2014/15 na 4. místě. 2015/16 na 5. místě. 2016/17 získal po sedmi letech A-tým již zmiňovanou bronzovou medaili a pozici třetího nejlepšího družstva v České republice pod vedením Jana Bělky, který u družstva působil pět let. V roce 2017/18 znovu 4. místo a v poslední sezóně 2018/19 skončil tým na 5. místě.

Obrázek 19. Družstvo žen DHK Zora Olomouc, při zisku bronzové medaile 2016/17 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Na obrázku 14, vidíme sestavu družstva, která zatím získala poslední medaili pro klub DHK Zora Olomouc. Stojící zleva: masér Korytář, Růžičková, Kubáčková, Hurychová, Sovová, Jansová, Severová, Gajdošíková, trenér Jan Bělka, Krajčovičová, Fyzioterapeut Šrotiř, organizační pracovník Lasovský. Prostřední řada klečící zleva Trumpešová, Fryčáková,

Kapsová, Hvostařová, Gebre Selassie, Salašová, Chlandová. Sedící zleva: Salčáková M., Rašková, Bártová, Beranová.

Klub za svá léta působení na házenkářské scéně prošel mnohokrát změnou názvu a vůbec svým působením pod různými kluby, tělovýchovnými jednotami apod. nyní je klub samostatnou jednotkou, vychovává si již dlouhá léta mládež od nejmenších kategorií. Pravidelně A-tým hraje nejvyšší soutěž žen MOL ligu, dorostenecké kategorie také hrají nejvyšší soutěže, starší záčky pak hrají tradičně žakovskou ligu a záčky mladší jezdí každý rok na desetiboj. Během sezóny hrají své turnaje také mini žákyně. Klub má svojí vlastní halu a dvě venkovní hřiště, jelikož je kapacita hráček základny opravdu velká, mnoho tréninku mládežnických kategorií probíhá na jiných různých halách a tělocvičnách v Olomouci.

Tabulka 2. Změny názvu klubu (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Název klubu	Rok
SK Olomouc	1919 - 1922
ČSS Olomouc	1922 - 1938
SK Olomouc ASO	1938 - 1949
Obchodní Domy Olomouc	1949 - 1953
Tatran Olomouc	1953 - 1956
TJ Slavoj Zora Olomouc	1956 - 1993
MILO Olomouc	1993 - 1997
DHK Zora Olomouc	1997 - 2002
DHK Altermed Olomouc	2002 - 2003
DHK Zora Olomouc	2003 - současnost

5.13 Pohár Míru

K historii klubu neodmyslitelně patří také tradiční turnaj Pohár Míru, který má za sebou 60. ročník. Turnaje se pravidelně účastnily celky většinou družstev startujících v Evropských soutěžích od pohárů po Champions League. Turnaje se zúčastnil například tým rakouského mistra Hypo Niederösterreich, který je 42 násobným rakouským mistrem a navíc osminásobným vítězem Poháru evropských mistrů, který se v současnosti hraje pod hlavičkou Champions League. Jako další je druhý úřadující mistr své země, jedná se o litevský ACME Žalgiris Kaunas, který v novodobé historii litevské házené je držitelem pěti nejvyšších mistrovských titulů. Tradičně se turnaje účastní slovenské celky jako Slovan Duslo Šaľa, Chirana Medical Bratislava nebo Iuventa Michalovce. Sedmkrát se turnaje zúčastnil další rakouský tým ROOMZ ZV Handball Wiener Neustadt, aktuálně osmý celek rakouské nejvyšší soutěže WHA. Velkým týmem, který se turnaje zúčastnil je německý Thüringer HC. Dále pak další německý tým SC Markranstädt – Piranhas. Z Polska pak například MKS Sośnice Gliwice nebo KSS Kolporter Kielce a mnoho dalších zahraničních družstev. Z českých družstev pak například Sokol Písek, HC Zlín, Veselí nad Moravou a mnoho dalších. Turnaj se také pořádal jako memoriál Evy Dostálové a Jana Gogola. Nekonal se pouze v roce 1964 z důvodů požáru šaten a v roce 1997 po úplném zničení hrací plochy sportovní haly po povodních. Turnaj má hlavně přípravný charakter, před startem nové sezóny, jedná se o jednu z posledních možností k otestování družstva před samotnou soutěží.

Domácí družstvo získalo prvenství v tomto turnaji celkem 20x a poslední zisk prvního místa byl v posledním uplynulém 60. ročníku, domácí družstvo však startovalo na všech ročnících tohoto turnaje. Šest prvenství má na svém kontě Duslo Šaľa, 5 x vyhrály Topolníky, po třech výhrách zaznamenaly reprezentační družstvo žen a juniorek, ale také německý bundesligový TV 05 Mainzlar. Po dvou výhrách si připsaly Partizánske a Prešov a polské celky Chorzów a Jelenia Góra. V následující tabulce jsou uvedeni vítězové všech odehraných ročníků turnaje.

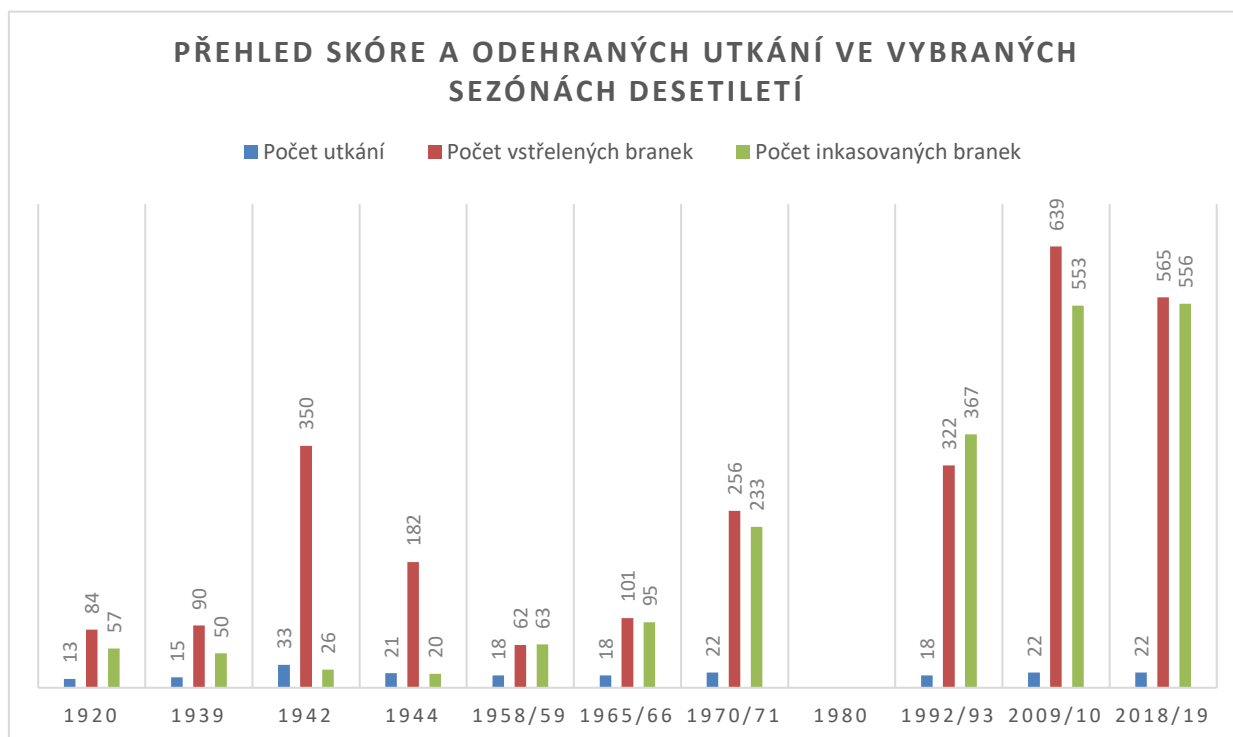
Václav Dobeš (osobní komunikace, 8. 6. 2019) uvádí a dodává, že Pohár míru je nejtradičnější turnaj žen klubových družstev pořádaný nejen v Česku a bývalém Československu, ale není známa podobná akce, která by měla tradici, která v minulém roce byla pořádána už po šedesáte. Turnaj byl od samého začátku pořádán jako turnaj klubových celků, prakticky krátce po přechodu na mezinárodní házenou – handball, jehož mistrovské soutěže se začaly v Československu hrát od roku 1950. Zahájení tradice ženského turnaje se datuje od roku 1956, kdy byla založena TJ Slavoj ZORA Olomouc a ženská házená přešla do nové tělovýchovné jednoty, tehdy se zrodila i myšlenka na pravidelné pořádání turnaje. První

ročníky se hrály jen za účasti družstev prvoligové soutěže, prvním zahraničním vítězem turnaje se stalo v 10. ročníku tehdy špičkové Evropské družstvo SC Empor Rostock. Výhodný letní termín před začátkem mistrovských soutěží byl velkým lákadlem pro družstva připravující se na podzimní soutěže, ale stále častěji se na turnaji objevovaly reprezentační výběry juniorek, ale i ženských reprezentací ČSSR, ale i na příklad NDR. Turnaj se hrál v prvních letech samozřejmě na venkovním hřišti, na škváře, později na antuce či na asfaltu. Velmi oblíbeným se stal turnaj pro Českou televizi, která vysílala mnoho roků přímé přenosy z části turnajových utkání. Od ročníku 1982 hrálo převážně v hale Dukly, později na UP, postupně se turnaj stěhoval do klubové haly, a to od roku 1986, samozřejmě s ročním přerušením v ročníku 1997, kdy byla hrací plocha zničena po povodních. Turnaj se hraje po celou dobu šedesáti let neustále pod tradičním názvem „Pohár míru“. Jedinou změnou v názvu turnaje tak bylo pouze vložení názvu, že se turnaj hraje po určitou dobu jako Memoriál Evy Dostálové - brankařka české reprezentace, která zahynula tragicky v roce 1997 při autonehodě, když jí bylo pouhých dvacet roků a trenéra týmu žen a reprezentace Jana Gogola, který o dva roky později podlehl zákeřné chorobě. Při významné akci, kterou tradičně turnaj každoročně bývá, se tak stal také každoročním připomenutím památky obou vynikajících sportovců. V roce 2014 se od této tradice upustilo, i nadále však byla ponechána jména těchto osobností na významných trofejích turnaje, a to pro nejlepší brankářku turnaje a nejlepší hráčku turnaje. Přehled vítězů všech ročníků turnaje znázorňuje nadcházející tabulka.

Tabulka 3. Přehled vítězů Poháru míru.

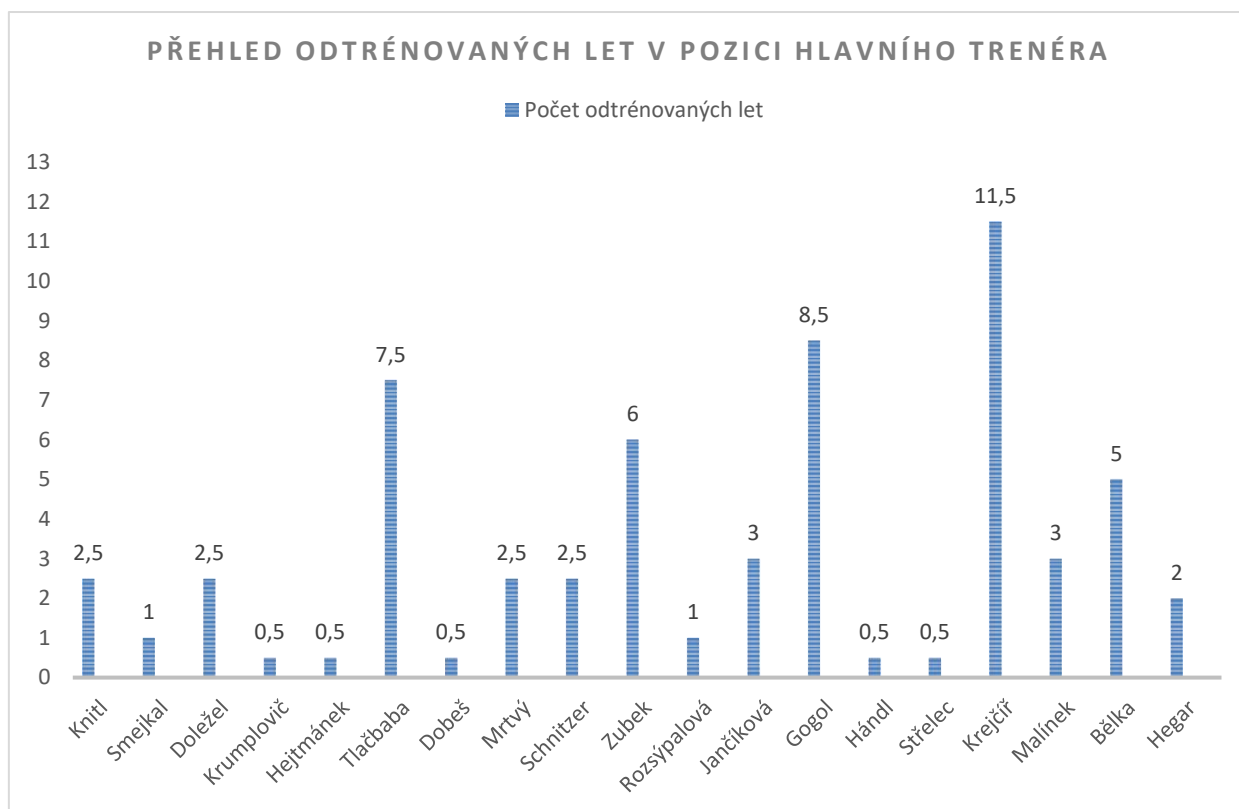
Název klubu	Ročník	Název klubu	Ročník	Název klubu	Ročník
TJ Slavoj Olomouc	1957	Družstevník Topoľníky	1984	DHK Altermed Olomouc	2002
TJ Slavoj Olomouc	1958	Družstevník Topoľníky	1985	DHK Olomouc	2003
Jiskra Otrokovice	1959	Štart Bratislava	1986	DHK Olomouc	2004
TJ Zora Olomouc	1960	Ženy ČSSR	1987	Slovan Duslo Šaľa	2005
Spartak Stalingrad Praha	1961	Juniorky ČSSR	1988	DHK Zora Olomouc	2006
TJ Zora Olomouc	1962	SC Magdeburg	1989	DHK Zora Olomouc	2007
Juniorky ČSSR	1963	Ženy ČSFR	1990	Thüringer HC	2008
TJ Zora Olomouc	1965	TV O5 Mainzlar	1991	Slovan Duslo Šaľa	2009
TJ Zora Olomouc	1966	Družstevník Topoľníky	1984	Sokol Písek	2010
SC Empor Rostock	1967	Družstevník Topoľníky	1985	DHK Zora Olomouc	2011
Juniorky ČSSR	1968	Družstevník Topoľníky	1985	Iuventa Michalovce	2012
TJ Zora Olomouc	1969	Štart Bratislava	1986	HCM Baia Mare	2013
Inter Bratislava	1970	Ženy ČSSR	1987	Slovan Duslo Šaľa	2014
Odeva Hlohovec	1971	Juniorky ČSSR	1988	Slovan Duslo Šaľa	2015
TJ Zora Olomouc	1972	SC Magdeburg	1989	Slovan Duslo Šaľa	2016
Ženy ČSSR	1973	Ženy ČSFR	1990	Slovan Duslo Šaľa	2017
TJ Zora Olomouc	1974	TV O5 Mainzlar	1991	DHK Zora Olomouc	2018
TJ Zora Olomouc	1975	ZVL Prešov	1992		

RUCH Chorzów	1976	Jaspol Partizánske	1993		
Duslo Šaľa	1977	MILO Olomouc	1994		
Burevestník Zápороží	1978	TV O5 Mainzlar	1995		
Iskra Partizánské	1979	ZVL Prešov	1996		
TJ Zora Olomouc	1980	Chirana Prema Bratislava	1998		
Družstevník Topoľníky	1981	MKS JELFA Jelenia Góra	1999		
Družstevník Topoľníky	1982	TV O5 Mainzlar	2000		
Družstevník Topoľníky	1983	DHK Zora Olomouc	2001		

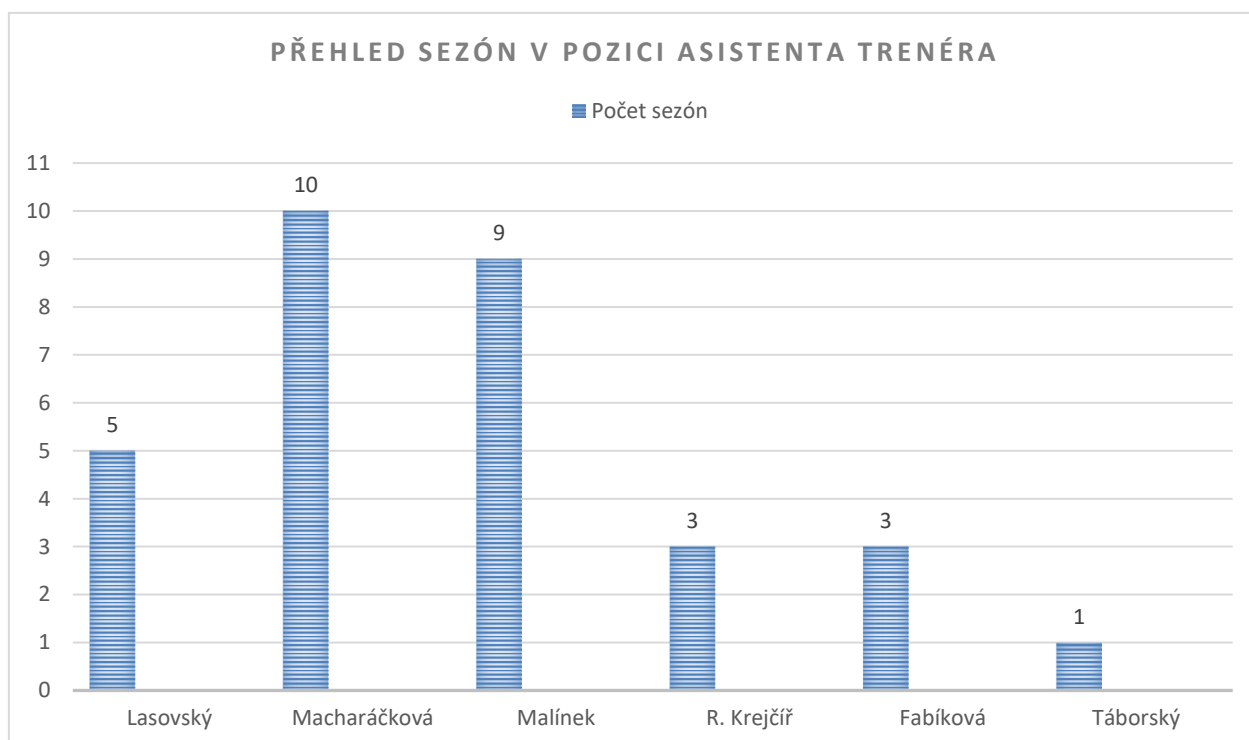
Obrázek 20. Přehled skóre a odehraných utkání ve vybraných sezónách.

Na obrázku 20 můžeme porovnat počet odehraných utkání a skóre v nejvyšší soutěži ženské házené klubu DHK Zora Olomouc. Z každého desetiletí byl vybrán jeden ročník, kdy si můžeme všimnout, že v padesátých letech se již začal hrát systém jaro – podzim. Což znamená, že každý tým odehrál zápas se všemi soupeři dvakrát, a to vždy jeden zápas na domácí půdě a druhý na hřiště soupeře. Počet zápasů se příliš neměnil, až na ročník 1942, kdy družstvo odehrálo 33 zápasů. Velkého posunu si však můžeme všimnout ve skóre, kdy postupně narůstá počet vstřelených i inkasovaných branek. Musíme však brát v potaz různé změny pravidel během let, a to jak v herním čase, tak v počtu hráčů na hřišti a velikosti hřiště, prostředí venkovního hřiště a nynějších hal a tělocvičen. Změnil se samozřejmě také styl hry a její rychlost. Bohužel se mi nepodařilo dohledat přesné skóre ze sezóny v 80. letech, proto není v grafu znázorněná.

Obrázek 21. Přehled odtrénovaných sezón v pozici hlavního trenéra.

Z obrázku 21 je zřejmé, že nejvíce let ve funkci hlavního trenéra zastal Lubomír Krejčíř, který trénoval celkem jedenáct a půl roku s týmem získal několik titulů mistra české republiky a od roku 2009 trénuje v klubu dorostenecké kategorie. Krejčíř trénoval ženy také v sezóně 2006/07, 2007/08, 2008/09, kdy tým sehrál dohromady za tyto tři sezóny 15 zápasů v Evropském poháru. Trenéři Krumplovič, Hejtmánek, Dobeš, Hándl a Štřelec pak trénovali v klubu pouze půl roku, kdy Hejtmánek a Dobeš se staly dlouholetými funkcionáři. Letošním ročníkem skončil u družstva také trenér Hegar a jeho pozici obsadí v novém ročníku 2019/20 Malínek, který v klubu již působil tři roky jako hlavní trenér a devět let v pozici asistenta trenéra, nejprve sedm let u trenéra Krejčíře, později v ročníku 2017/18 a 2018/19 u trenéra Hegara. Na pozici hlavního trenéra si můžeme všimnout také Evy Rozsýpalové, která byla až do ročníku 1964/65 aktivní hráčkou žen.

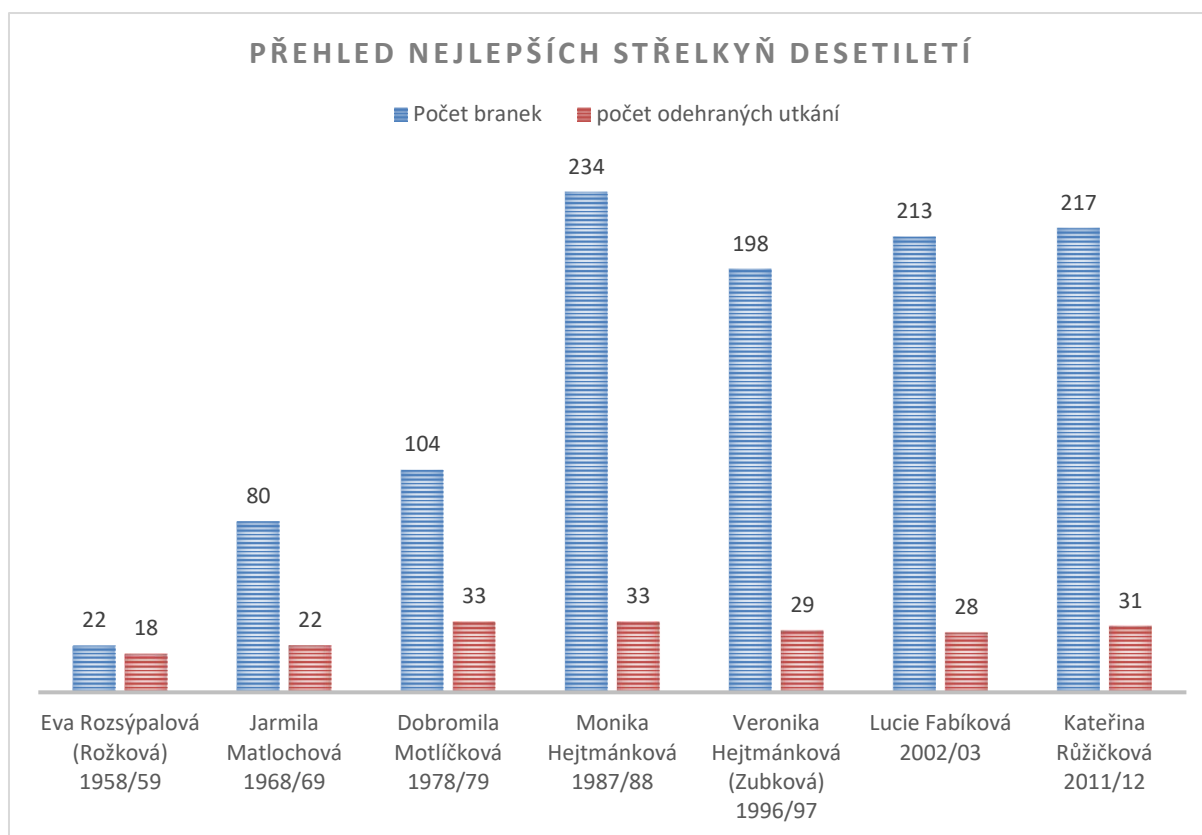
Obrázek 22. Přehled odtrenovaných sezón asistenta trenéra.

Obrázek 22 se týká pozice asistenta hlavního trenéra, na této pozici se vystřídal pouze šestice trenérů, mezi které patří dvě bývalé hráčky, a to Věra Macharáčková, bývalá brankářka, kterou dále najdeme v rozboru brankářek a Lucie Fabíková, kterou taktéž dále uvidíme v grafu při porovnání nejlepších střelkyň klubu. Mezi nejdéle působící asistenty tedy patří Věra Macharáčková, která působila u žen osm sezón s trenérem Gogolem, po jedné sezóně s trenérem Zubkem a Krejčířem. Druhý v pořadí je již zmiňovaný Libor Malínek, který byl sedm let u trenéra Krejčíře, později v ročníku 2017/18 a 2018/19 u trenéra Hegara. Třetí pozice patří Aloisi Lasovskému, který působí nyní u A-týmu žen jako vedoucí družstva. V grafu si můžeme všimnout Radka Krejčíře, pro předejití mylné informace, nejedná se o trenéra Krejčíře Lubomíra.

Nadcházející tabulka je shrnutím obsazení hlavního trenéra a asistenta trenéra u družstva žen, kdy pro vysvětlení lomítka v jednom ročníku, znamená vystřídání trenérů během dané sezóny. V tabulce najdeme přesné sezóny, ve kterých trenéři a asistenti u týmu působili. Můžeme si všimnout, že pozice asistenta trenéra nebyla v dřívějších letech využívána a u týmu byl většinou jen hlavní trenér a popřípadě vedoucí družstva, je možné, že u týmu někdo vypomáhal, tato funkce však nebyla oficiální.

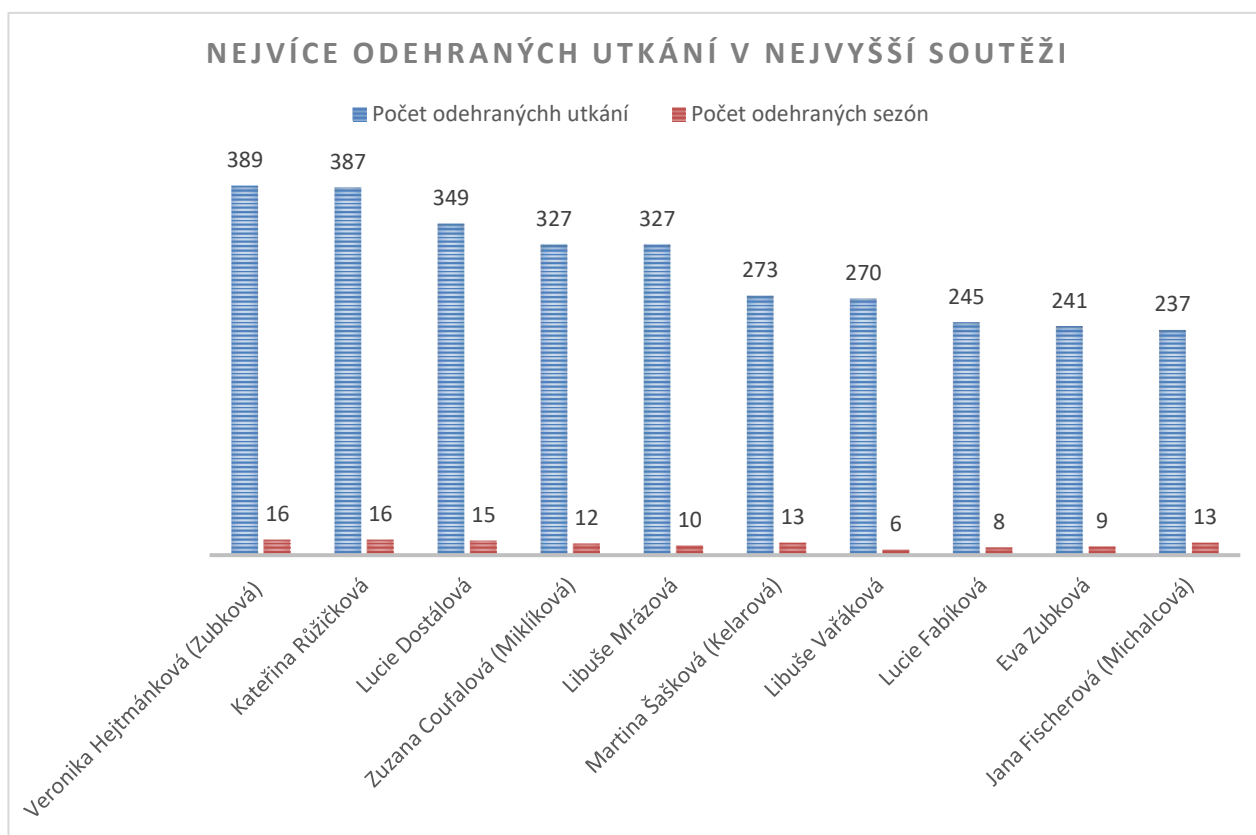
Tabulka 4. Přehled trenérů a asistentu u družstva žen.

Hlavní trenér	Sezóna	Asistent trenéra	Sezóna
Knítl	1955		
Smejkal	1956		
Knítl	1957/58		
Knítl / Doležel	1958/59		
Doležel	1959/60 – 1960/61		
Krumplovič / Hejtmánek	1961/62		
Tlačbaba	1962/63 – 1966/67		
Dobeš / Mrtvý	1967/68		
Mrtvý	1968/69 – 1969/70		
Doležel	1970/71		
Tlačbaba	1971/72 – 1973/74		
Tlačbaba / Schnitzer	1974/75		
Schnitzer	1975/76 – 1976/77		
Schnitzer / Zubek	1977/78		
Zubek	1978/79 – 1982/83	Lasovský	1982/83
Rozsypalová	1983/84		
Jančíková	1984/85 – 1986/87	Lasovský	1985/86 – 1987/88
Gogol	1988/89 – 1990/91	Macharáčková	1989/90 – 1996/97
Střelec / Gogol	1991/92		
Gogol	1992/93 – 1994/95		
Zubek	1995/96		
Krejčíř	1996/97		
Krejčíř / Hándl	1997/98		
Gogol	1998/99 – 1999/00	Macharáčková	1998/99 – 1999/00
Krejčíř	2000/01 – 2008/09	Malínek	2001/02 – 2007/08
		Lasovský	2008/09
Malínek	2009/10 – 2011/12	R. Krejčíř	2009/10 – 2011/12
Bělka	2012/13 – 2016/17	Fabíková	2012/13 – 2014/15
		Táborský	2015/16
Hegar	2017/18 – 2018/19	Malínek	

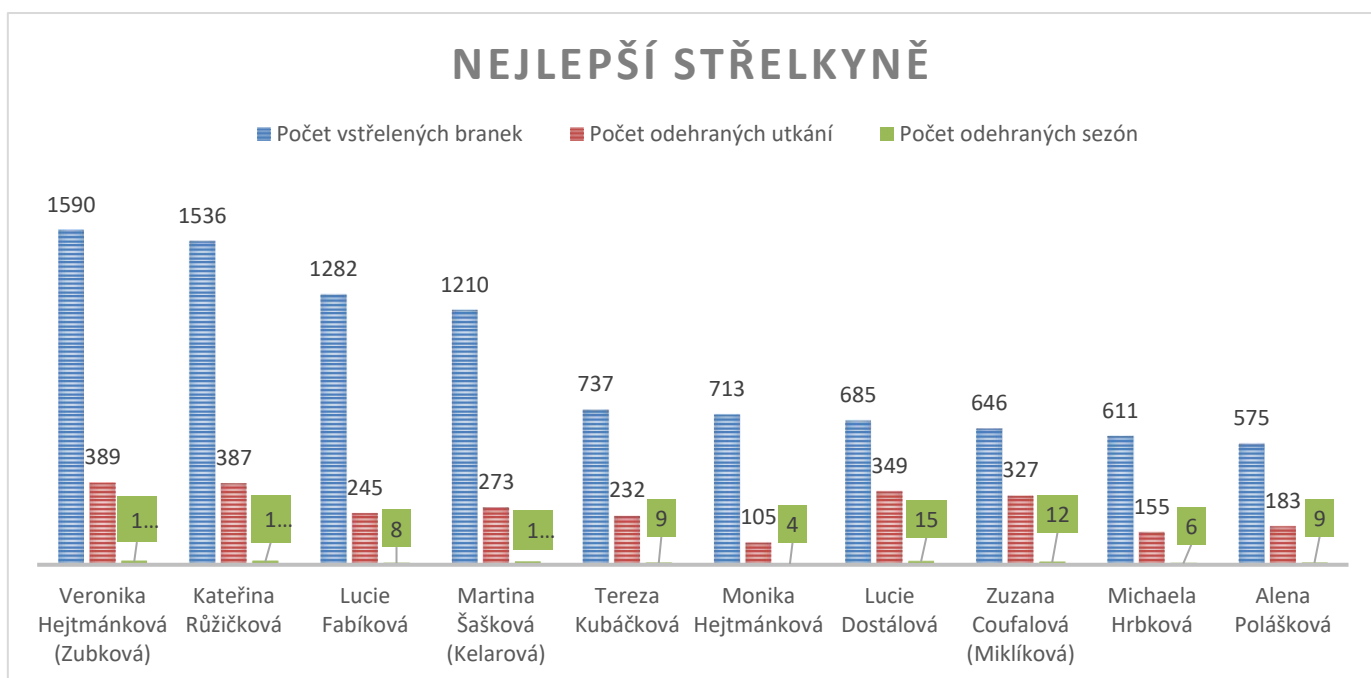
Obrázek 23. Přehled nejlepších střelkyň daného desetiletí.

Obrázek 23 znázorňuje vybrané nejlepší střelkyně v daném desetiletí, kdy můžeme porovnat, kolik hráčky daly branek a kolik v dané sezóně odehrály utkání. Mezi nejlepší střelkyně patří v padesátých letech Eva Rozsýpalová - Rožková, která při 18 tkáních vstřelila 22 branek. V šedesátých letech pak Jarmila Matlochová s počtem 80 branek na 22 utkání. Nejlepší střelkyně sedmdesátých let byla Motlíčková Dobromila. Osmdesátá letá ovládla Monika Hejtmánková, která je také nejlepší střelkyní, co se týče desetiletí v porovnání s ostatními střelkyněmi, kdy při 33 utkáních vstřelila 234 branek. Devadesátá léta pak obsadila tuto pozici Veronika Zubková. Začátek 21. století patřil Lucii Fabíkové a 10 léta tohoto století zatím patří Kateřině Růžičkové, které se podařilo nastřílet 217 branek ve 31 utkáních, v uplynulé sezóně jí zatím nikdo nepřekonal, a jediná možnost vzít Kateřině Růžičkové toto prvenství je v nadcházejícím ročníku 2019/20. Dřívější záznamy o nejlepších střelkyních se bohužel nedochovaly v takové kvalitě a počtu informací, aby mohla být uvedena nejlepší střelkyně daných desetiletí. Můžeme si však všimnout velkého vzrůstu počtu vstřelených branek za sezónu.

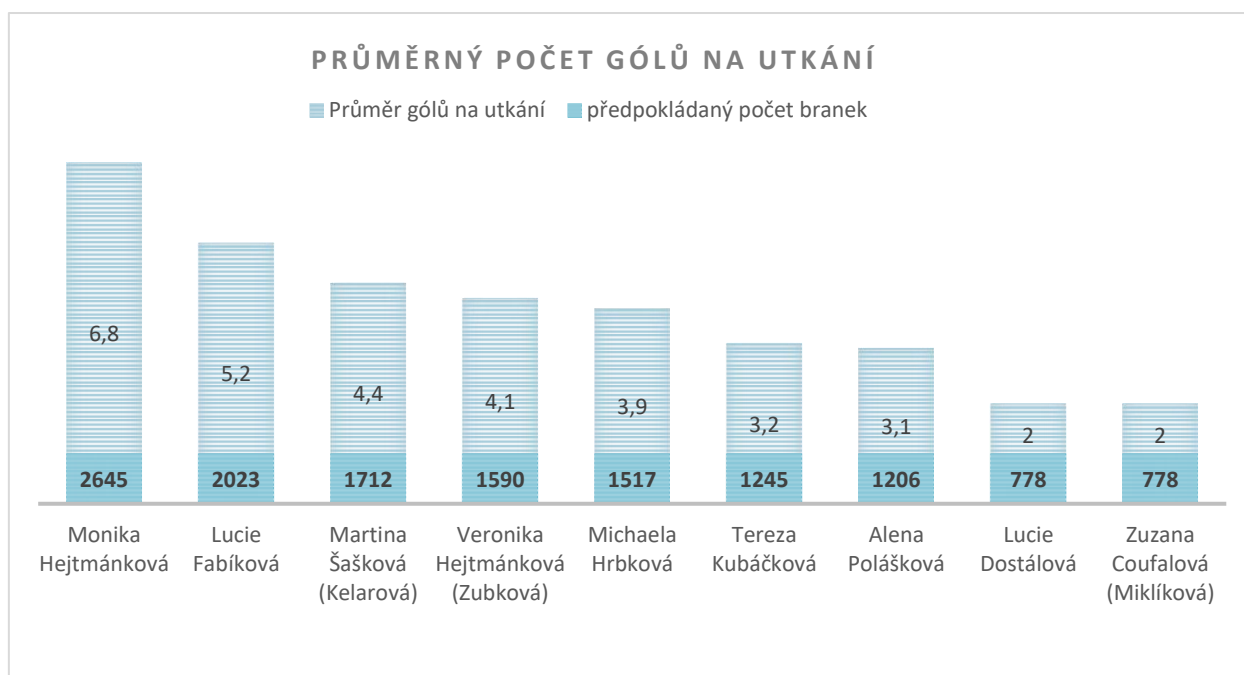
Obrázek 24. Nejvíce odehraných utkání v nejvyšší soutěži.

Nejvíce odehraných utkání má v dresu klubu DHK Zora Olomouc Veronika Hejtmánková, odehrála 389 zápasů v nejvyšší soutěži žen během 16 sezón, další tři sezóny jsme jí mohli vidět v dresu nedalekého Zlína. Druhá v pořadí je Kateřina Růžičková, která ukončila svojí kariéru teprve nedávno, a to na konci ročníku 2017/18. Další je pak Lucie Dostálová, Zuzana Coufalová, Libuše Mrázová, Martina Šašková, Libuše Vařáková, které se povedlo vstřelit 270 branek pouze během šesti sezón. Mezi další patří Lucie Fabíková, Eva Zubková, Jana Fischerová. Všechny hráčky již ukončily hráčskou kariéru. Zajímavé je, že šestice hráček Hejtmánková, Růžičková, Dostálová, Coufalová, Šašková, Fabíková se potkaly v jednom družstvu v sezónách 2001/02, 2003/04. Také zbývající hráčky Mrázová, Vařáková, Zubková a Fischerová hrály společně v jednom družstvu, a to v ročnících nejvyšší ženské soutěže 1968/69, 1969/70, 1971/72, 1972/73.

Obrázek 25. Deset nejlepších střelkyň klubu.

Obrázek 25 znázorňuje deset nejlepších střelkyň klubu DHK Zora Olomouc, jako další můžeme porovnat právě počet branek a odehraných utkání v klubu a počet sezón, které hráčky v klubu působily. Za zmínku stojí také jedenáctá příčka, na které se umístila Jana Fischerová (Michalcová), která vstřelila 525 na 237 zápasů, tato hráčka však hrála v klubu od sezóny 1968/69 až 1982/83, kdy v zápasech ještě nepadalo tolik branek. Monika Hejtmánková navázala na Janu Fischerovou (Michalcovou) a započala svojí první sezónu v roce 1982/83. Ostatní hráčky pak až po roce 1990. Jedinou stále aktivní hráčkou v české lize je Tereza Kubáčková, která však od ročníku 2017/2018 působí v jiném klubu. Další je Michaela Hrbková, která z klubu odešla před ročníkem 2010/11 a aktuálně působí v zahraničí. Důležité je také zmínit herní posty těchto hráček, kdy první šestice hrála nebo stále hraje na pozici spojky, další dvě hráčky Lucie Dostálová a Zuzana Coufalová (Miklíková) hrály na pozici křídla a Michaelu Hrbkovou a Alenu Poláškovou jsme taktéž mohli vidět na pozici spojky.

Obrázek 26. Průměrný počet gólů na utkání deseti nejlepších střelkyň klubu.

Pokud však zohledníme počet daných branek, na počet odehraných utkání, pořadí se nám změní. V následujícím grafu tak vidíme průměrný počet branek na zápas zaokrouhlený na desetiny. Z těchto hodnot je pak vypočítaný předpokládaný počet gólů, zaokrouhlený na jednotky, na počet odehraných utkání hráčky Veroniky Hejtmánkové, která odehrála nejvíce utkání v nejvyšší soutěži žen, v dresu DHK Zora Olomouc. Veronika Hejtmánková odehrála další tři sezóny v nedalekém klubu ve Zlíně, Lucie Fabíková působila šest let v zahraničí. Také hráčky Monika Hejtmánková, Martina Šašková, Michaela Hrbková, Alena Polášková odešly z klubu do zahraničí. Alena Polášková odehrála po návratu v klubu ještě dvě sezóny stejně jako Lucie Fabíková, která po návratu nastoupila ještě do čtyř sezón.

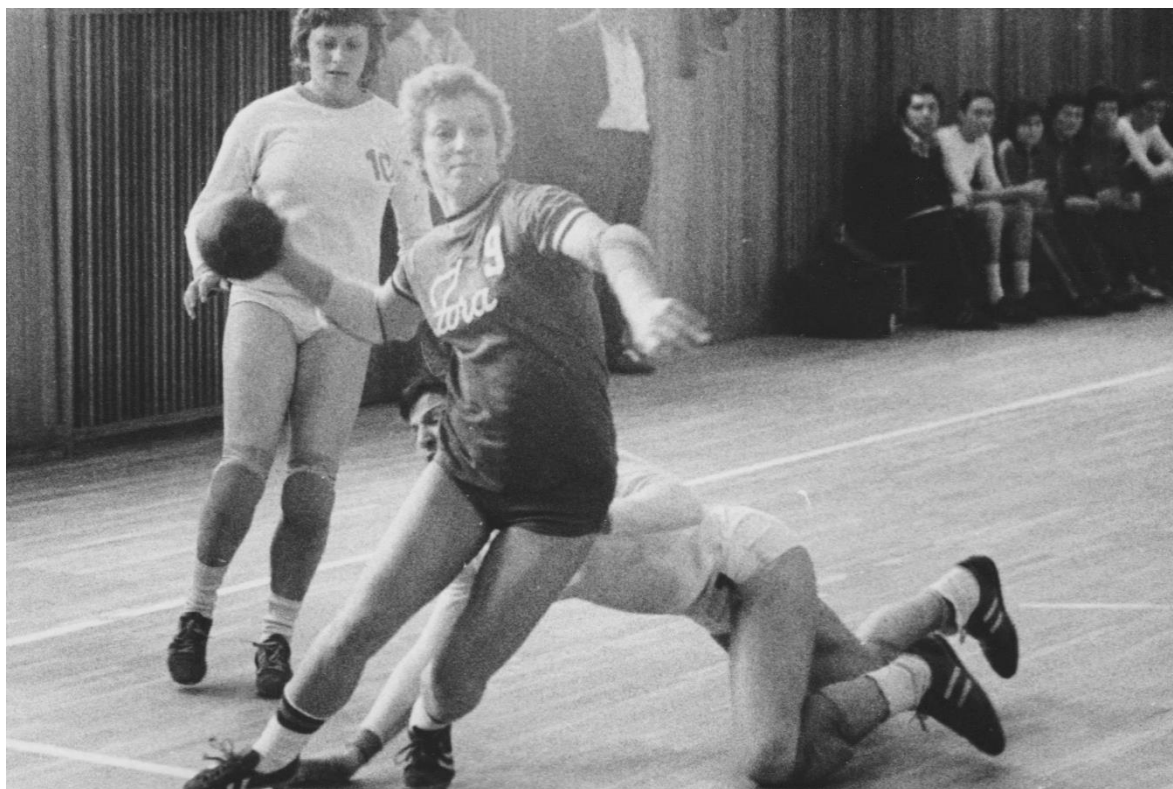
Obrázek 27. Lenka Černá a Monika Hejtmánková 1988 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

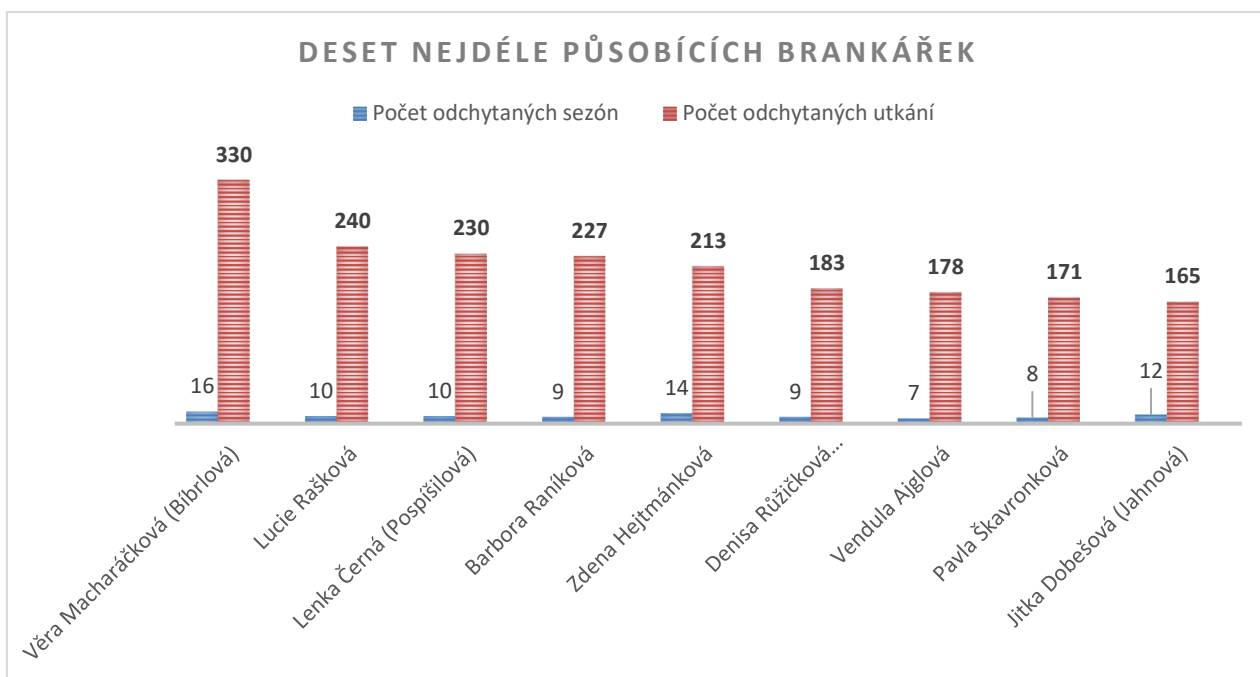
Obrázek 28. Jarmila Matlochová při střelbě v roce 1966 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Obrázek 29. Bývalý primátor Tesařík, Lucie Fabíková a Vendula Ajglová 2001 (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Obrázek 30. Jana Fischerová (Michalcová) při střelbě (archív klubu DHK Zora Olomouc).

Obrázek 31. Průměrný počet gólů na utkání deseti nejlepších střelkyň klubu.

Mezi nejdéle působící brankářky v klubu patří tato desítka jmen, kterou vidíme na obrázku 22. Nejvíce utkání odchytila Věra Macharáčková (Bíbrlová), která působila v klubu od sezóny 1968/69 až po ročník 1991/92, kdy nastoupila v sezóně ke svým posledním dvěma utkáním. Druhá příčka patří Lucii Raškové, která je stále brankářkou A-týmu a má tak ještě prostor dotáhnout se blíže na Věru Macharáčkovou. Třetí brankářkou je Lenka Černá, která ukončila svojí kariéru nedávno v házenkářském klubu Zlína. Další je pak Barbora Raníková – Šachová, která nastoupila ještě tuto sezónu 2018/19 ve čtyřech utkáních při boji o udržení za svůj rodný klub Sokol Písek, jedno z těchto utkání bylo proti týmu DHK Zora Olomouc, kdy Písek vyhrál 33:24 (17:15).

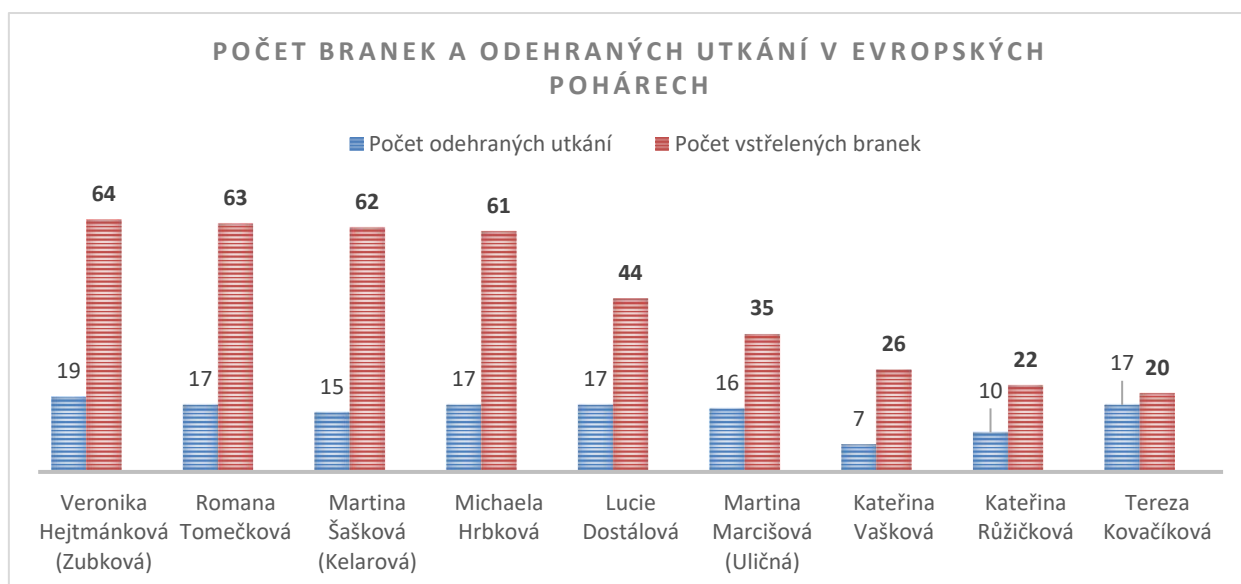
Obrázek 32. Věra Macharáčková při utkání na antukovém hřišti (archív DHK Zora Olomouc).

5.14 Evropské poháry

Klub odehrál také Evropské poháry, a to v sezónách uvedených v tabulce. Celkem se jednalo o šest sezón a 23 utkání, nejvíce utkání odtrénoval v pozici hlavního trenéra Lubomír Krejčíř a asistentem Liborem Malínkem. Celkově nejlepší střelkyní v pohárových zápasech se stala Veronika Hejtmánková, která odehrála celkem 19 utkání, a podařilo se jí dát 64 branek, o jednu branku přeskočila Romanu Tomečkovou, která odehrála 17 utkání a vstřelila 63 branek. Na třetí pozici je Martina Šašková s 62 brankami na 15 utkání.

Tabulka 5. Přehled sezón, kdy se družstvo hrálo Evropské poháry.

Sezóna	Trenéři:	Nejlepší střelkyně	Počet branek	Počet utkání
1967/68	Dobeš	Jarmila Matlochová	10	4
1995/96	Gogol, Macharáčková	Šárka Urbanová	10	2
2006/07	Krejčíř L., Malínek	Kateřina Růžičková	9	2
2007/08	Krejčíř L., Malínek	Martina Šašková (Kelarová)	31	7
2008/09	Krejčíř L., Lasovský	Michaela Hrbková, Veronika Hejtmánková (Zubková)	30	6
2009/10	Malínek, Krejčíř R.	Alena Polášková	10	2

Obrázek 33. Počet branek a utkání v Evropských pohárech.

Tabulka 6. Přehled medailových umístění žen.

Ročník	umístění	Trenér + asistent trenéra
1950/51	3. místo	
1953/54	2. místo	
1960/61	2. místo	Doležel
1964/65	3. místo	Tlačbaba
1965/66	3. místo	Tlačbaba
1966/67	1. místo	Tlačbaba
1967/68	2. místo	Dobeš / Mrtvý
1968/69	3. místo	Mrtvý
1972/73	2. místo	Tlačbaba
1975/76	3. místo	Schnitzer
1976/77	3. místo	Schnitzer
1996/97	3. místo	Krejčíř
1998/99	3. místo	Gogol + Macharáčková
1999/00	3. místo	Gogol + Macharáčková
2000/01	3. místo	Krejčíř
2001/02	3. místo	Krejčíř + Malínek
2002/03	1. místo	Krejčíř + Malínek
2003/04	1. místo	Krejčíř + Malínek
2005/06	3. místo	Krejčíř + Malínek
2006/07	3. místo	Krejčíř + Malínek
2007/08	1. místo	Krejčíř + Malínek
2008/09	2. místo	Krejčíř + Lasovský
2009/10	3. místo	Malínek + Krejčíř R.
2016/17	3. místo	Bělka+ Táborský, Fabíková

Tabulka 6 znázorňuje přehled medailového umístění od padesátých let pro kategorii žen, kdy si můžeme všimnout, že družstva získala dohromady 4 tituly mistra České republiky, dále 5 stříbrných medailí a patnáct bronzových.

Tabulka 7. Přehled medailových umístění dorostenek za posledních 30 let.

Ročník	Mladší dorostenky	Starší dorostenky
1988/89	1. místo	
1989/90	1. místo	3. místo
1990/91	2. místo	
1991/92	1. místo	2. místo
1992/93	1. místo	1. místo
1994/93	1. místo	3. místo
1995/96	1. místo	
1996/97	1. místo	1. místo
1997/98	1. místo	1. místo
1998/99	3. místo	1. místo
1999/00	1. místo	2. místo
2000/01	2. místo	2. místo
2001/02	1. místo	3. místo
2002/03	3. místo	
2003/04	2. místo	2. místo
2004/05	1. místo	1. místo
2008/09	3. místo	3. místo
2010/11	1. místo	
2011/12	1. místo	2. místo
2012/13	1. místo	1. místo
2013/14	2. místo	1. místo
2014/15		1. místo
2015/16		1. místo

V historii klubu se dařilo také dorosteneckým kategoriím, obrázek je přehled zisku medailových pozic mladších a starších dorostenek od ročníku 1988/89, který pomohl sestavit Zdeněk Juráš (osobní komunikace, 1. 6. 2019). Za třicet let si tyto družstva vedla velice dobře a je tak jasné, že klub se věnuje také kvalitně mládeži a snaží se vychovávat kvalitní hráčky.

Poděkování patří především trenérům: Jan Gogol, Lasovský Alois, Miroslav Zubek, Eva Zubková, Jan Bělka, Jiří Novotný, Jana Fišerová, Lubomír Krejčír, kteří měli na zisku medailí za poslední třicet let velkou zásluhu.

5.15 Současnost klub DHK Zora Olomouc

Nadcházející ročník 2019/20 bude 63. sezonou družstva žen v nejvyšších soutěžích, kdy mají ženy za sebou 36. ročníků I. Ligy Československa, 9. ročníků extraligy České republiky, 15 ročníků společné soutěže - interligy WHIL a dvě sezóny v současné MOL lize žen. Klub je tak nejčastějším účastníkem nejvyšší soutěže žen ze všech celků České republiky i bývalého Československa. Družstvo DHK Zora Olomouc bylo také účastníkem Evropských pohárů. Tým žen povede v nadcházející sezóně trenér Malínek, do sezóny nenastoupí již Lucie Severová, která ukončila hráčskou kariéru. Ročník bude mít dva týmy v dorosteneckých kategoriích, dvě družstva v kategorii starších i mladších žaček, jedno družstvo starších mini zákyň a jedno družstvo mladších mini zákyň. Hráčská základna je aktuálně dle odhadu sto padesát hráček, zhruba dvacet trenérů, asi sedm členů výboru nebo organizačních pracovníků. Již dva roky klub nehraje 1. ligu žen, což je druhá nejvyšší soutěž v kategorii žen, kde tým působil dlouhá letá jako záloha pro A-tým žen a získal také mnoho úspěchů. V posledním ročníku 2016/2017 skončil B tým na třetím místě v tabulce.

Hráčky klubu se tradičně účastní také vysokoškolských akademických her, a to jak na národní úrovni, tak také na mezinárodní úrovni. Od roku 2009 získal tým v zastoupení také hráček našeho klubu na Akademickém mistrovství ČR 9 zlatých, 1 stříbrnou a 1 bronzovou medaili. Z posledních mezinárodních akcí, pak na letní univerziádě 2015 v Jižní Koreji získal tým v zastoupení našeho klubu 4. místo a v roce 2016 na AMS ve Španělsku 6. místo (Osobní komunikace Jan Bělka, 19. 6. 2019).

Ročník	Umístění	Místo konání
2009	1. místo	Plzeň
2010	1. místo	Praha
2011	3. místo	Praha
2012	1. místo	Brno
2013	1. místo	Praha
2014	1. místo	Liberec
2015	1. místo	Olomouc
2016	2. místo	Pardubice
2017	1. místo	Praha
2018	1. místo	Brno
2019	1. místo	Brno

Tabulka 8. Přehled medailových umístění na Českých akademických hrách od roku 2009.

6 ZÁVĚR

V této diplomové práci jsme se seznámili s historií házené v České republice, ve světě a hlavně s vývojem ženské házené v Olomouci, které byla věnovaná největší část. Hlavním cílem práce bylo popsat vznik, vývoj a historii dámského házenkářského klubu DHK Zora Olomouc za posledních sto let jeho existence za pomoci analýzy dostupných materiálů, hlavně pak literatury, materiálu z archívu klubu a interview s pamětníky klubu, které se mi podařilo vyhledat. Ujednotit a popsat historický vývoj právě házené v Olomouci již zmiňovaného klubu DHK Zora Olomouc pomocí získaných informací, zařadit tyto informace do příslušného období a na jejich základě sestavit tištěnou publikaci ke sto letům klubu. Sestavila jsem přehled grafů, které znázorňují, jak střelecké úspěchy jednotlivých hráček, brankářek, tak celého týmu v daném desetiletí. Nejdlejší působení v trenérské pozici a v pozici asistenta trenéra a mnoho dalšího. Věřím, že se mi podařilo dosáhnout cíle a tato práce pomohla přiblížit klub DHK Zora Olomouc lidem, kteří se v házenkářském světě orientují i těm, kteří nejsou příliš znalí v tomto sportovním odvětví.

7 SOUHRN

Házená patří mezi velice rozšířené oblíbené kolektivní sporty. Olomoucká házená, jak ženská, tak mužská má bohatou historii a patří v tomto městě mezi tradiční sporty stejně, jako například fotbal. V Olomouci se hrála jak česká házená, tak mezinárodní házená o 11 a 7 hráčích. Klub prošel mnohokrát změnou názvu a působením, stejně tak se v klubu vystřídalo spousta funkcionářů, organizačních pracovníků, trenérů a hráček, kdy velký počet jmen byl známý, jak na národní úrovni, tak i celosvětové. Popularita tohoto sportu v Olomouci zažila své vrcholné ročníky, ale také léta, kdy bojovala za své udržení mezi elitou.

Cílem této diplomové práce proto bylo vytvořit ucelený historický pohled na vznik a vývoj ženské házené v Olomouci, analyzovat dostupné zdroje a zařadit získané informace do jednotlivého historického období. Dále zaznamenat historické události v klubu DHK Zora Olomouc od počátku až po současnost.

Z dostupných zdrojů vyplývá, že Olomoucká házená patří mezi nejstarší sporty v Olomouci a mezi Českými kluby patří DHK Zora Olomouc také mezi nejdéle fungující, když klub zahájil svojí činnost už v roce 1919 a slaví tak tento rok své sté výročí. Klub si samozřejmě prošel mnohokrát existenčními krizemi, jak z důvodů finančních, tak například kvůli nečekanému požáru šaten nebo povodním, které zničily zázemí klubu. Klub se však se všemi překážkami vypořádal a má na svém kontě několik mistrovských titulů v nejvyšší soutěži žen. Dařilo a daří se také mládeži, hlavně pak dorosteneckým kategoriím. Od malého počtu hráček a funkcionářů má nyní klub základnu přes sto hráček a drží krok s dalšími vrcholovými sporty v Olomouci.

8 SUMMARY

Handball is one of the widely spread favourite team sports. Handball in Olomouc, both women and men, has a rich history and in this city, it belongs to traditional sports, same as for instance football. Czech handball, as well as international handball consisting of 11 and 7 players, was played in Olomouc. Handball club in Olomouc went through many changes of its name and appearance, and also several functionaries, organizational staff, coaches and players were superseded, many of those were known in the national and worldwide level. The popularity of this sport in Olomouc has experienced its best years but also times when they had to fight to stay among the elite.

The aim of this master thesis was therefore to create a unified historical overview of the origin and development of women handball in Olomouc, to analyse available sources and to classify obtained information to individual historical periods. Furthermore, to register historical events in DHK Zora club in Olomouc from its beginning until now.

The result of analysing the available sources is that handball in Olomouc belongs to one of the oldest sports in Olomouc and that among Czech clubs, DHK Zora Club in Olomouc is also one of the longest functioning club. The club started its activity already in 1919 and thus is celebrating its 100th anniversary this year. The club has, of course, undergone numerous existential crises, caused by financial reasons, as well as for instance due to an unexpected fire in locker rooms or a flood which destroyed the club's base. However, the club has dealt with all obstacles and has won several championship titles in the highest women's competition. The youth categories have also done and are doing very well. From the small number of players and functionaries, the club now has a base with over 100 players and keeps pace with other elite sports in Olomouc.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Bělka, J., & Salčáková, K. (2014). *Nebojme se házené (metodika a didaktika házené)*. Olomouc: HANEX.
- Český svaz házené. (1997). *Pravidla házené*, Praha: Wendy.
- Černý, T. a kolektiv. (2007). *Miniházená ve škole*. Praha.
- Dobeš, V. (2006). *Historie dámského házenkářského klubu DHK Zora Olomouc*. Retrieved 4. 5. 2019 from the World Wide Web: http://www.hazenaolomouc.cz/Klub_historie.html
- Hons, B. a kolektiv. (1989). *Národní házená: Učební text pro trenéry 3. a 2. třídy*. 1. vyd. Praha: Sportpropag.
- Choutka, M., Rovný, M., & Dobrý, L. (1973). *Sportovní hry*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství v Praze.
- Chrátka, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: GRADA nakladatelství v Praze.
- Matoušek, J. (1995). *Teorie a didaktika házené*. Brno: Masarykova univerzita.
- Müllermann, G. (1960) *Geschichte des Internationalen Handballs*. Basel: IHF.
- Nykodým, J. a kolektiv (2006). *Teorie a didaktika sportovních her*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Oldřich, O. (1987). *Rekreační sport I*. Praha: Olympia.
- Ondřej, O. a kolektiv. (1989). *Hrajeme basketbal, fotbal, házenou, lední hokej, nohejbal, softbal, volejbal podle zjednodušených pravidel*. Praha: Ústřední výbor Československého svazu tělesné výchovy.
- Skalková, J. a kolektiv. (1983). *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Vyd. 2., doplněné. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983.
- Sobotka, V., & Matoušek, J. (1987). *Sportovní hry II. – odbíjená, házená*. 1. vyd. Brno: rektorát UJEP.
- Staněk, A. (2014). *Útržky z historie mezinárodní házené v Olomouckém regionu*. Olomouc: Vlastivědné muzeum v Olomouci.
- Šafaříková J., & Táborský, F. (1986). *Malá škola házená*. Praha: Olympia, 1986.
- Škvárová M. (2005). *Základy pedagogiky pro učitelské studium*, 1.vyd. Praha: VŠCHT.
- Jančálek, S., & Táborský F. (1973).. *Házená*. Praha: Olympia.
- Jančálek, S., Táborský F., & Šafaříková J. (1990).. *Házená*. Praha: SPN.
- Táborský, F., & Šafaříková, J. (1982). *Kapitoly z teorie a didaktiky*. 1. vyd. Praha: SPN.

- Táborský, F. (2002). *Házená ve škole*. Praha: Český svaz házené.
- Táborský, F. (2004). *Sportovní hry: sporty známé i neznámé*. Praha: GRADA.
- Táborský, F. (2006). *Historie házené*. Retrieved 5. 5. 2019 from the World Wide Web: <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>
- Táborský, F. (2007). *Základy teorie sportovních her: teorie a didaktika*. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Tomajko, D. (1988). *Pohybová hra*. Habilitační práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Tůma, M., & Tkadlec, J. (2002). *Házená*. Praha: Grada Publishing, s.r.o.
- Velíšek, J., & Táborský F. (1998). *Padesát let házené v České republice*. Praha: ČSH.
- Vyjídkář, J. (1941). *20 let hanáckého sportu*. Olomouc: Hanácká knihtiskárna
- Zajíc, M. (1948). *Dějiny házené*. 1.vyd. Olomouc: Národní knihtiskárna Kramář a Procházka
- Zajíc, M. (1975). *Házená v Československu a ve světě*. Olomouc: TJ Slavoj.
- Zajíc, M. (1978). *Historie házené v severomoravském kraji*. Olomouc.

9.1 Osobní sdělení - interview

- Osobní materiály a komunikace se Zdeňkem Jurášem 1. 6. 2019 (organizační pracovník, funkcionář klubu)
- Osobní materiály a komunikace s Aloisem Lasovským 7. 6. 2019 (bývalý trenér)
- Osobní materiály a komunikace s Václavem Dobešem 8. 6. 2019 (organizační pracovník, funkcionář a bývalý trenér klubu)
- Osobní materiály a komunikace s Lubomírem Krejčířem 9. 6. 2019 (bývalý trenér)
- Osobní materiály a komunikace s Janou Fischerovou 9. 6. 2019 (bývalá hráčka)
- Osobní materiály a komunikace s Lucií Fabíkovou 12. 6. 2019 (bývalá hráčka)
- Osobní materiály a komunikace s Evou Zubkovou 13. 6. 2019 (bývalá hráčka)
- Osobní materiály a komunikace s Janem Bělkou 19. 6. 2019 (bývalý trenér)